

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: De Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie. — Rijksregering en onze Overzeesche Gewesten. — Onze Tentoonstelling: „Het Koloniale Boek”. Im Haag Nieuws. — Beschouwingen over Adatrecht in Nederlandsch-Indië, door Mr. Drs. P. A. F. Blom. — Mahassa-Collecte (Haagsch Comité). — De bestuursorganisatie op Java en Madoera en haar beteekenis voor het heden (Boekbespreking door Mr. S. C.). — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Chîn. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Vreemde. — Berichten der Afdelingen: Apeldoorn, II. Arnhem. — Mededeelingen: I. Van de Dagel. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van de Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 24 tot 31 Juli.

Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie.

ons Informatie-bureau is verkrijgbaar de juist ver- en 3e en verbeterde uitgave van dit boekje, dat overzicht geeft van den werkring en de vooruit- en benevens van de inrichtingen tot opleiding voor industrie. De bewerking geschiedde door de H.H. G. J. van der Mandere, Secretaris van den Bond Eigenaren van N.-I. Suikerondernemingen, en A. Oud-gedelegeerde van de Mij. tot Exploitatie van de Suikerondernemingen Sentanen-Lor, Brangkal Dineyo. Gewerkt met de laatste gegevens. Zeer belangrijk! f 0.75, 10.06 portokosten.

HET HOOFDBESTUUR.

De Rijksregering en onze Overzeesche Gewesten.

de „N. Rott. Ct.” van Maandag 22 Juli, blad B, vestigt de algem. voorzitter onzer vergadering, de heer R. Zuyderhoff, als privé persoon, de aandacht op deze verhouding onder het motto: „Enkele punten, waaraan bij de samenstelling van een nieuw Kabinet ook wel aandacht geschonken mag worden”. Na een inleidend betoog in den Ministerraad, zooals deze tot heden ingesteld is, uiteraard zaken van den meest algemeenen aard behandeld worden, over welke niet alle leden, soms eenige, of slechts een lid met bevoegdheid oordeelen kan, en dat gewenscht is dat in dien Raad zooveel mogelijk personen gezeten zijn die den waarborg geven dat men over alle belangrijke zaken vruchtdragende besprekingen gevoerd kunnen worden, gaat inzen- aldus voort: In dit verband zij als voorbeeld de aandacht gevestigd op belangrijke koloniale vraagstukken. Het de Grondwet bepaalt, dat het Koninkrijk der Nederlanden omvat het grondgebied van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, gaat het zeker niet meer aan, dat in de rijksregering slechts één persoon zetelt, die voldoende kennis bezit van dat andere, vele malen grootere, gebied van het koninkrijk. Indien hiermee geen rekening gehouden wordt, zullen de nadeelige gevolgen niet verwijfeld niet uitblijven. Voor de oplossing van deze vraagstukken, waarvoor de geheele rijksregering aansprakelijk is, mag niet de minister van Koloniën feitelijk alleen komen te staan. Evenmin mag het voorkomen, dat de stem van een minister

van koloniën, die in het belang zoowel van Nederland als van Indië roept om aan onze jeugd op de scholen meer kennis van de Indië bij te brengen, een roepende stem in de woestijn blijve. Er kan daarom tot geen andere slotsom gekomen worden, dan deze, dat het noodzakelijk is dat in de Nederlandsche regering behalve de minister van koloniën steeds ten minste nog één persoon zit, die naast kennis van Nederlandsche onderwerpen voldoende kennis van koloniale zaken heeft.”

Onze Tentoonstelling: „Het Koloniale Boek”.

Im Haag etwas Nieuws.

Wanneer thans nog met een enkel woord van deze tentoonstelling gewag gemaakt wordt, dan is het met de bedoeling om hen die haar nog niet bezochten toe te roepen: Gaat er heen, het loont de moeite! En men zal het dan bij één bezoek niet laten. Want, ofschoon tot beperking genoopt, is men, met bekwame hand, erin geslaagd een overzichtelijk geheel van de Indische lectuur, in haar verscheidenheid, op voortreffelijke wijze bijeen te brengen. Een moeilijke opgave, waar toch een poging naar volledigheid over een kort tijdperk slechts, een plaatsruimte zou vergen gelijk aan die over welke het Comité nu voor z'n geheelen voorraad, over eenige decennia loopende, beschikt.

Hoe beknopt ook, het zou niet wel doenlijk zijn te dezer plaatse een opsomming te geven van al het, met zorg gekozen, interessante dat deze tentoonstelling, die tot 10 Augustus geopend blijft, biedt; het ware bovendien ondoelmatig en onnoodig nu er eene uitnemende algemeene beschrijving van gegeven is door twee Comité-leden in het „gidsje”, dat tegen den uiterst geringen prijs van f 0.15 aan het lokaal verkrijgbaar is en dat tevens dient als toegangsbewijs.

De tentoonstelling is als gezegd beknopt, wat voor den gewonen belangstellenden bezoeker — philisters mijden exposities als deze — zeggen wil, dat ze niet vermoet. Voor hem wiens belangstelling verder gaat, geldt hetzelfde met dien verstande, dat hij nochtans zoozeer bevredigd zal zijn, dat hij zijn bezoek ongetwijfeld herhaalt. Een euvel dat tijdelijke verzamelingen als deze veelal aankleeft, dat van „vermoeyenis”, is hier uitgesloten, zoowel door den aard van het tentoongestelde, als uit hoofde der oordeelkundige schikking welke Oost- en West-Indië, als twee afdelingen, wederom splitst in vakken voor wetenschap, letterie, journalistiek enz. enz. Die inderdeeling, als zodanig, moge een eerste eisch zijn, de goede methode volgens welke aan dien eisch voldaan is en waardoor een afgerond geheel verkregen is, komt der bezichtiging of bestudeering van de stof, zeer ten goede. Deze koloniale tentoonstelling is een „novum”; de eerste op dit gebied, „iets nieuws” in en buiten Den Haag. Ze leidt een aera in, welke doordat de aanraking van Oost met West, en omgekeerd, voortdurend toeneemt, soortgelijke leerzame bezienswaardigheden in steeds meerdere mate van belangrijkheid, ten aanschouwe geven zal.

Niet allereerst wat zij bevat, — een nauwgezette aandacht alleszins waard — maar dat deze tentoonstelling er is, is kenmerkend in velerlei opzicht voor hare beteekenis. Deze nader aan te geven valt buiten het kader dezer regelen, temeer waar de heer Johan Koning zulks bereids gedaan heeft met zijne verhandeling in den tentoonstellingsgids onder het schoone motto dat het boek het machtigst middel is in den strijd voor waarheid en recht. En de heer Fred. Oudschans Dentz schrijft: „Deze tentoonstelling kan er toe bijdragen om die belangstelling (voor ons Overzeesch gebied) te verlevendigen en „de West” nader tot Nederland te brengen”; woorden die m.m. evenzeer gelden voor „de Oost”.

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15

Den Haag

Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

SCHEVENINGEN

Kinderpension „MARCORATA”

Genoeglijk tehuis voor langer of korter verblijf. Toezicht op studie. — Uitstekende scholen. Geneesk. toezicht: Dr. S. Simons, Kinderarts. Dir.: Mej. J. C. M. Smits, Zeeweg 2, Tel. 53000.

Prospectus op aanvraag

De heer J. Stamperius, Oud-Schoolopziener te Bilthoven, is bereid inlichtingen te verstrekken.

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN

GROENMARKT 34

TEL. 14420

DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE

LEDIKANTEN - MATRASSEN

DEKENS 5006

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.) OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

RUSTHUIS

VOOR ZIEKEN, HERSTELLENDEN, RUST- EN HULPBEHOEVENDEN, LICHT ZENUWPATIENTEN, OUDEN VAN DAGEN, DIEET-PATIENTEN EN KRAAMVROUWEN. 5729

Dicht bij de Scheveningsche Boschjes en bij Zorgvliet

Prijzen per dag: f 4.—, f 5.—, f 6.— en f 7.—
Per maand iets billijker.

GEZUSTERS BON - Gediplomeerde Verpleegsters

Antonie-Duijkstraat 97 - Telef. 52434 - Den Haag

EIGEN HAARD

dat uitmunt door smaakvolle verzorging en boeienden inhoud, mag daarom in geen huiskamer ontbreken

Doet daarom, wat Uwe ouders reeds deden en abonneert U op den huisvriend van jong en oud

EIGEN HAARD

Het Weekblad dat sinds 55 jaar aan de spits gaat der Ned. Geïllustreerde bladen, is:

EIGEN HAARD

Vraagt proefabonnement bij de Administratie: Drukkerij v.h. DE ERVEN LOOSJES, Ged. Oude Gracht 88, HAARLEM

DE HAAGSCHE FINANCIERINGSBANK

SPUI 109a. Tel. 16864

geeft gelegenheid tot: sparen met korting; voordeelige inkoop en contant met korting; koopen op credit tegen matige rente, uitsluitend van huishoudelijke artikelen, kleeding, schoeisel, etc. 5779

Vraagt vrijblijvend inlichtingen = ook des avonds.

STUYT EN DE WILDE

LEDEN DER VEREENIGING VOOR DEN EFFECTENHANDEL TE AMSTERDAM
TELEFOON Nos. 35208 en 35916
TELEGRAM-ADRES: „STUYTCO“

HEERENGRACHT 422
AMSTERDAM

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN
Anna-Paulownastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN. 5504

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt. 5504

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

AMSTERDAM

Geestd. Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China, Japan, Arabië

ALLE BANKZAKEN

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

ESPERANTO

De taal van den vrede!

5-5201

Privé- en Clublessen : OOK PER RADIO
INSTITUTEN „SCHOEVERS“

DEN HAAG — STADHOUDERSPLEIN 3 en 7a — TELEFOON 52594
Amsterdam: Nic.-Witsenstraat 3, Van-Baerlestraat 13
Rotterdam: Nieuwe Binnenweg 167 — Groningen: O. Ebbingestraat 1 b

Moge dit inderdaad zoo zijn, dan zal de tentoonstelling „Het Koloniale Boek“ haar doel benaderd hebben, dat van de Vereeniging „Oost en West“: de versterking van het Rijksverband. Maar dan moet ook gerekend kunnen worden op een druk bezoek, eerstens door O. en W.-leden, aan wie door den voorzitter der Commissie, den heer F. van Peski, in het K. W. van 18 Juli l.l. gevraagd wordt „propaganda te maken bij hunne kennissen, die niet bij de Vereeniging aangesloten zijn, opdat zooveel als slechts mogelijk is deze uitgelezen verzameling onder de oogen krijgen.“
Werkt allen daartoe mee.

Beschouwingen over Adatrecht in Nederlandsch-Indië,

door
Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

Hoe wordt het adatrecht gehandhaafd?

De handhaving van het adatrecht dient aan een ernstig onderzoek onderworpen te worden; immers het volksrecht, altijd min of meer genegeerd door het Gouvernement, heeft eerst in den laatsten tijd erkenning van de zijde der Regeering gekregen, al zal Zij zich niet haasten om het opzettelijk te steunen.

Allereerst dienen wij een groote scheiding te moeten maken tusschen adatrecht en het materiele adatrecht. Het eerste is niet het belangrijkste, doch verdient stellig alle aandacht, omdat zoolang nog niet geheel Nederlandsch-Indië getrokken is in den sfeer van den Gouvernementsstrafrechter, volksrechtbanken uitspraken moeten doen over delicten, die naar het adatrecht gestraft dienen te worden, als tenminste geen gewestelijke regelingen daaraan niet bepaalde richtlijnen hebben gegeven.

In dit verband herinner ik dan aan de inheemsche rechtbanken, die gevonden worden in Atjeh, bijv. in Palembang, in Djambi, in Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo en in de Westerafdeeling van hetzelfde eiland om maar van enkele andere gewesten niet te spreken. Wij kunnen dus vaststellen, dat voor het overgroot deel van onze Oost adatrecht niet meer gekend wordt. Op Java en Madoera, de Vorstenlanden daarbij inbegrepen, is alles aan den Gouvernementsrechter getrokken, in zoverre, dat in alle gevallen toepasselijk is de procesorde van het Inlandsch Reglement en men zich met betrekking tot het materieel strafrecht te voegen heeft naar het op 1 Jan. 1918 ingevoerde wetboek van strafrecht voor Nederlandsch-Indië van 1915; op de Buitenbezittingen vindt men overeenkomstige regelingen in het rechtsreglement van de Buitengewesten, dat op 1 Juli 1927 in werking getreden is.

Geheel anders staat het met het materiele adatrecht; met betrekking tot de inheemsche rechtbanken bij de volken, die in het genot hunner eigen rechtspleging zijn gelaten, is het vanzelf sprekend, dat dit daar toepassing vindt, maar ook geldt dit voor de Gouvernementsrechtbanken. De procesorde voor deze colleges echter is vastgelegd voor burgerlijke zaken in het reeds genoemde inlandsch reglement voor Java en Madoera onder artikelen 115—246 en in het even aangehaald rechtsreglement voor de Buitengewesten 104—324.

De landraden op Java en Madoera moeten recht spreken in adatrechtelijke burgerlijke geschillen, maar hoeveel zijn dat er. Het aantal strafzaken is legio, maar daarnaast doet dat in civilibus benauwend gering aan. Is dat schuwheid om het eigen volksrecht voor zooveel het voorzoover zich demonstreert in materiaal adatrecht bij deze colleges te brengen of onwetendheid, of zijn er op dit gebied niet zooveel geschillen?

Slaan we eens op, wat Mallinkrodt¹⁾ in zijn uitnemend proefschrift hierover zegt, dan bevestigt hij de uiting van zijn leermeester²⁾, die zegt:

Er zijn of waren landraden op Java met slechts een paar dozijn civiele zaken per jaar; er zijn of waren landraden op Borneo met Maleische en Dajaksche justiciabellen, die soms in jaren geen enkelen Dajak zagen; er waren streken op Java waar

de bevolking onze rechtspraak stelselmatig meed, niet wist, dat de landraad civiele rechtbank was, den landraad uitsloot in contracten.

En Mallinkrodt: naast de clandestiene dorpsrechtspraak en de inheemsche rechtspraak in gebieden, waarvan de bevolking in primitieven staat verkeert, ziet men het verschijnsel, dat de alleende Gouvenementsrechtspraak ontweken wordt niet alleen vanwege het feit, dat het aantal dier rechtbanken dun gezaaid is en kostbare reizen eischen van de justiciabellen, maar ook, omdat het Gouvernement geen regelen wenschte te geven om zijn justitie aan te passen aan de behoeften der primitieven. Men wendt zich dan liever tot zijn eigen hoofden.

De tijd ligt nog niet zoover achter ons, dat volksrecht klanken was voor tal van juristen, die in rechterlijke colleges in Indië zitting gingen nemen, hoe kon 't anders ook; in Leiden was vóór de komst van Van Vollenhoven voor adatrecht geen plaats. Deze hoogleeraar echter bracht spoedig een ander ren kijk op de zaken en langzamerhand kwam de toon over in het corps rechterlijke ambtenaren menschen, die gewerkt hadden onder den bezielenden ijver van den meester; sommigen nog met een twijfel in het hart of er wel zooiets was als adatrecht, anderen lieten uit gemakzucht dat maar te graag ongemoeid, derden vonden het te moeilijk en beweerden, dat de hoofden en leden van landraden er zelf niets van wisten, althans tegenstrijdige beweringen ten beste gaven. Zouden zij, Westertlingen, die aan dat wetboekenrecht gewend waren, zich dan met zoo iets inlaten? De unificatiegedachte sloop toen ongemerkt rond en vond de wege overal versterking; te rechter tijd is men van dit waandenbeeld teruggekomen.

En als de rechtzoekenden bemerkten, dat er die landraden al heel weinig belangstelling bestond voor hunne in het volksrecht te fundeeren geschillen, dan ging men waar wel belangstelling voor hunne zaken verwacht werd.

Nu zelfs, terwijl men toch kan zeggen, dat de landraden veranderd zijn, het adatrecht niet alleen bij den een vrij grooten kring van kenners en belanghebbenden leeft, maar zelfs officieel erkenning gekregen heeft, is nog steeds alles verre van in orde; het is nog niet wat het wezen kan. Van Vollenhoven is er zelf van overtuigd, dat het moet worden toegeschreven aan het betrekkelijke wezen ervan, erkent zelf, dat waar rechters, volkschouffoeders en bestuursambtenaren, voorzoover deelnemende aan die rechtspraak, geweld of onbewust, geweld hebben aangedaan aan het volksrecht³⁾, gevolg van het feit, dat het moslimsch recht en westers wetboekenrecht steeds invloed bleef uitoefenen met Nederburgh te spreken indenken, men adatrecht van heel smalle zijde bekeek.

Met dat al heeft de practijk bewezen, dat het adatrecht taai is, ondanks alles overeind blijft staan, toe te schrijven aan het feit, dat:

- I. het volksrecht vrijwillig wordt nageleefd;
- II. door de hoofden en anderen gesteund wordt;
- III. door den rechter gehandhaafd en ontwikkeld wordt.

Ad I.
Wat bevordert wel die instandhouding middelen vrijwillige naleving?

Nu is dit het verbazingwekkende, als men zich wil herinneren, dat in een primitieve maatschappij met gesloten samenleving vooral de stam rechtseconomisch-religieus geheel vormt, waarin in het bijzonder het religieuze sentiment een groot rol blijft spelen, als het isolement dier eenheid gegeven, hare afbrokkeling tevens bewerkstelligd wordt, zoodat een hervorming op het gebied van het rechts- als het economisch leven een aanvang neemt⁴⁾.

Van Vollenhoven noemt als eerste motief:
a. de bevolking is het volksrecht van kindsche af gewend; dit is zoo bekend, dat men zelfs op het platteland in Europa daarvan dagelijks getuigenis kan doen afleggen;

b. het religieuze element: beduchtheid voor de voorouders; hiervan was al sprake bij het goddienstig element in het adatrecht⁵⁾;

c. het eigenbelang, dat naar voren treedt en schending van het adatrecht door anderen wordt bedreigd;

d. het geregeld spreken over en aanhooren

³⁾ II, blz. 234.

⁴⁾ Studiën, Dec. 1928.

⁵⁾ Kol. Weekblad van 9 en 23 Augustus 1928.

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”

Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST
UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

inheemsche adatregels; thans is deze adatrekking geconcentreerd in de inlandsche pers. Ad II.

Het steunen en ontwikkelen van het adatrecht volkshoofden en anderen.

Hier is dus sprake van leiding onder de hoede het oppertoezicht van bepaalde groepen van personen in en buiten de Inlandsche samenleving.

Vooral bij de huwelijksluiting is de invloed der hoefden van groot belang; daarbij is het in zoover verschillig, welke godsdienst beleden wordt voor de bevolking. Zoo is de huwelijksluiting de Minangkabauers dorpszaak. Hoven en andere schrijvers over Midden-Sumatra ⁶⁾ hebben hiervan en ook bij andere volkeren den Indischen Archipel is het niet moeilijk om het noodige daarvan te vinden ⁷⁾. Hetzelfde geldt voor de huwelijksontbinding, voor erfrecht, grondenrecht. Is het dan nog te verwonderen, dat de hoefden als het ware levende adatrechtbanken zijn, nu niet uitgegeven door een commissie of bijstand, die te 's-Gravenhage zetelt, maar leidend te midden der realiteit van het volksrecht.

De voorkomen gelukkig maar al te vaak adatrekkingen ⁸⁾ door hun ingrijpen; zij maken transacties, welke bestaan niet langer loochenbaar zijn het rechtsleven van den Inlander, als het ware onbaars, wat ten gevolge heeft, dat zij niet ter rechter tijd er tegen op zullen komen ⁹⁾. Deze gedraging naleving van adatrecht is onmisbaar, waarvoor de voorschriften uit het volksrecht slechts beveling of afkeuring inhouden; ziedaar de rol van dezen steun, staande tusschen de vrijwillige en gedwongen naleving van het volksrecht.

Voor de vrijwillig op zich genomen taak zal men echter weer als uitgangspunt te nemen hebben dezelfde hierbij aangehaalde vier motieven. Het bezien van dit admodieerend optreden van de hoefden, dat het ligt in de lijn der vrijwillige naleving van de inlandsche rechtspraak en die in de gedwongen rechtspraak geen plaats kan vinden — afweging van de belangen en het laten voorgaan van wat het zwaars weegt, vindt men treffend geïllustreerd bij Mallinckrodt, een schrijver, dien ik meer genoemd heb.

Naast de hoefden zijn er nog andere groepen van personen, die ik hier vermelden moet, ik denk dan de missionarissen en de zending, die door hun preden en hunne leiding zoo vertrouwenwekkend worden zijn, dat zij eveneens de taak van de volkshoefden op zich kunnen nemen en dat dan ook gelukkig doen; voorts verdienen vermelding Inlandsche en Europeesche bestuursambtenaren.

Het behoeft geen betoog, dat inzonderheid voor de hoefden weggelegd is te waken, dat van misbruik van het volksrecht geen sprake is.

Ad III.

De handhaving door den rechter is wel naast de vrijwillige en door de hoefden gesteunde naleving, meest op den voorgrond tredende. Nu hale men de laatste plaats den Gouvernementsrechter voor de geest, maar in de eerste plaats die rechtspraak, buiten den Regeeringsfeer vallende; men moet dit verband bijv. denken aan die van de rapats inambang en Djambi, van de moesapat in Atjeh. Men kunnen die niet aantreffen in het rechtsreglement voor de Buiten-bezittingen, omdat zij volken zijn, die wat men noemt in het genot hunner bescherming gelaten zijn. Toch moeten wij die rechtspraaksgerechten der Molukken, de districtsgerechten in Banka, Billiton en Menado, de districtsgerechten op Sumatra-Westkust en in Tapanoeli, de districtsgerechten, zooals die er zijn, bijv. in de Lampongs, de Westerafdeeling van Borneo om de Oosterafdeeling niet te vergeten, die van de Buiten- en Onderhoorigheden, die van Timor en de Oosterafdeelingen, van de Oostkust van Sumatra, van Riouw, van Bali en Lombok, van Atjeh en de Oosterafdeelingen, van het Gouvernement der Molukken, die ter gewestelijke hoofdplaats Palembang, van Djambi, de in verschillende buitengewesten aangelegde landraden niet vergeten, waar deze ook werken aan de handhaving en ontwikkeling van het adatrecht.

Hoven in zijn proefschrift over de Pesemah (1927), blz. 78 e.a.

Zie Wilkens, plechtigheden en gebruiken bij verdragen en huwelijken bij de volken van den Indischen Archipel.

II, 252, zie ook Mallinckrodt's adatrecht van Borneo, blz. 190.

Dit behoeft natuurlijk niet speciaal voor de hoefden weggelegd te zijn; zie Van Vollenhoven, adatrecht van Borneo, blz. 251.

Omvang der handhaving door den rechter.

Nu begrijpe men mij goed, dat er ondanks het aanwezig zijn van Gouvernementsrechtspraak, daarmede alle inmenging in het adatrecht, zooals die door de bevolking begrepen wordt, niet uitgeput is. Dat is begrijpelijk, als men bedenkt, dat niet alleen wat naar onze denkbeelden en begrippen civiel- en strafrecht samen is, daar binnen geëncadreerd is, maar ook geschillen over andere zaken daarbuiten er onder vallen ¹⁰⁾. Dit kan niet anders of het moet in ons Westersch oor vreemd klinken. Zoo vallen daaronder het geschil over het voeren van een rang of een galar (Minangkabausch gebied), over de grenzen van een Dajaksch stamgebied, over het verleenen van hulpbetoon (adat tanggoeng menangoeng).

Zou men nu meenen, dat, na invoering van Gouvernementsrechtspraak, dan ook dergelijke geschillen niet meer kunnen voorkomen bij gemis aan rechters, dan miskent men den toestand van het adatrecht, want nu blijven oude ontroonde adatrechtbanken voortleven, zooals in de Lampongs, waar de penjimbangs bekend zijn, die juist van zaken, buiten de Gouvernementsrechtspraak vallende, kennis nemen en beslechten, al wil dat nu weer niet zeggen, dat die adatrechtsinstituten dan maar als vuilnisbakken moeten fungeren, er zal dan ook daar heel wat afgewezen worden, waar het zaken zonder rechtsgevolgen geldt. Nog op andere wijze wordt de omvang van de rechtspraak bepaald, namelijk behalve dan door Gouvernementsinvloed, door de rechtspraak van inheemsche vorsten en door de rechtspraak van de Mohammedaanse godsdienstige rechters; beide, voelt men, moeten afwijkend gewerkt hebben. Ik herinner in dit verband aan mijne opmerkingen in mijne beschouwingen over het godsdienstig element in het adatrecht ¹¹⁾. Zou men wellicht denken, dat beide vernietigend ingegrepen hebben dan miskent men weer de taaiheid van het volksrecht, al was de invloed van beide ongelijk in deze; die van het Vorstengezag moet hooger aangeslagen worden, doordat dit bepaalde rechtsgeschillen aan zich trok en de rest aan lagere ambtenaren of adatrechtbanken overliet; dit is in de Vorstenlanden wel het best aan het licht gekomen.

De rechtspraak heeft de groote belangstelling der volkeren in de Buiten-Bezittingen, op Java en Madoera daarentegen niet. Van Vollenhoven ¹²⁾ meent dit niet te kunnen verklaren. Zou het wellicht aan den domper, door Hindu-Vorsten en hun opvolgers op het Javaansche volk gezet en zijn karakter aldus vervormd heeft, liggen. Eeuwenlang knechting door of vanwege het Vorstengezag moet geweldig ingewerkt hebben. ¹³⁾

Handhaaft de rechter nu onverkort en op adatrechtelijke wijze het volksrecht, zal men vragen? Veelal nog wel doen dat de echt inheemsche rechters, daarenvens de districts- en regentschapsgerechten van Java en Madoera; zelden de andere, vooral die binnen den Gouvernementsfeer, de districts- en regentschapsgerechten buiten Java en Madoera en de hoogere inheemsche rechtbanken, bijna nooit.

Tegen den Gouvernementsrechter zijn uit een adatrechtelijk oogpunt verschillende grieven aan te voeren; deze rechter kan op grond van zijn wetsbepalingen, waarnaar hij zich te gedragen heeft, verschillende zaken niet volledig afdoen, zoodat er dus geen sprake van is van onverkort handhaven, zoo zal door het ontbreken van een voorschrift voor de voeging van een civielen eischer in strafzaken de zaak ten slotte ten deele afgedaan worden; de andere helft moet dan naar een civiele zitting verwezen worden en zoo is er meer. De praktijk geeft wel aan, welke wijzigingen in ons Inlandsch reglement noodig zijn. Allereerst moeten procesregels niet belemmerend inwerken op het inheemsche adatrechtsrecht, terwijl bewijsrecht vooral verduidelijking en herziening eischen, zoodat de klachten van niet ten volle afdoen in den vervolge zullen zwijgen. Immers adatrechtelijk is het doel van de rechtspraak, dat alles wat daaruit is voortgekomen, uit de wereld geholpen wordt, zegt Mallinckrodt in zijn proefschrift ¹⁴⁾, de zaak, die uit magisch oogpunt gevaarlijk was voor de gemeenschap, moet uitgemaakt worden, de „koelte" moet

¹⁰⁾ Van Vollenhoven II, blz. 257.

¹¹⁾ K. W.

¹²⁾ II, 259.

¹³⁾ Schets eener economische geschiedenis van N.-I. door Prof. G. Gonggrijp, blz. 10.

¹⁴⁾ Het adatrecht van Borneo, dl. I, blz. 238.

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel „Promenade", Oude Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

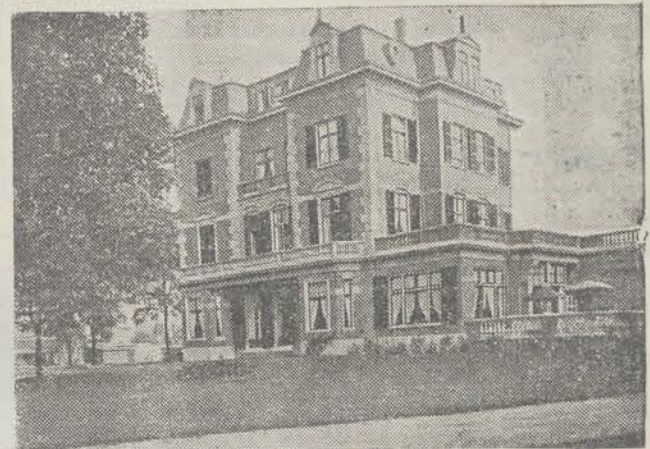
„DEN LINDENHOF”

te VIERHOUTEN
— bij NUNSPEET —

Gezellig VACANTIE-HUIS voor Dames en Echtparen zonder kinderen.

Prachtig gelegen nabij bosschen en heide.

PRIJS f 2.75 PER DAG

HERSTELLINGSOORD

„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL”

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerender, die op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. 5520

BILIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

Duitsche Bieren Hamburger Buffet

DAGSCHOTELS à f 1.-

Prima Consumptie

Billijke Prijzen

CAFE-RESTAURANT

„Hof van Berlijn”

PAPESTRAAT 32

Tel. 11713. Den Haag

Directie: Th. E. W. KRAKEEL Jr.

Zalen voor PARTIJEN, DINERS, enz., desgewenscht met Tooneel

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personentlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737

Code 5th Edition A. B. C.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

MAISON DE PELLETERIE

SPECIAL BONTMAGAZIJN
DEN HAAG - SPUISTRAAT 46

ENORME SORTERING
BONTMANTELS
TOT 15 AUGUSTUS 1929
ZOMER-PRIJZEN

Speciaal Atelier voor het vermaken,
repareeren, motzuiveren van alle soorten

BONTWERK

Belastingadviezen en Accountancy
Administratiebureau voor Industrie,
Handel en Landbouw
Directeur: D. VAN GELDER, Acc.,
Oud Adj.-Accountant b.d. Dir. Bel.

BREDA

Baronielaan 160, Tel. 702

HAAGSCH CONSERVATORIUM

SCHOOLGEBOUWEN:

Nieuwe Schoolstraat 38 - Tel. 14320
Laan v. Meerdervoort 482-484 - Tel. 32190
Stadhoudersplein 13 - Tel. 55305
Herman Costerstraat 196-197 - Tel. 37601

HOOFDLEERAREN: o.a. Paul Frenkel
(piano), Alexander Schmuller, Sam Swaap
(viool), Max Orobio de Castro (cello),
F. E. A. Koeberg (compositie), Gerard
Zalsman (zang).

Aantal leerlingen 1250, aantal leeraren 70.
Opleiding in alle vakken der toonkunst,
vanaf de eerste beginselen tot volledige
ontwikkeling en zoowel aan dilettanten
als vakmusici.

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct
WASSENAAR
TEL. HAAG 77162 (2 lijnen)

BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

FONGERS

degelijk - duurzaam
veilig

FONGERS-FILIALEN
te Den Haag: 5813

Laan van Meerdervoort 92 a - Schuytstraat 121
Tel. 34830 Tel. 34470

Café-Restaurant „HET GOUDEN HOOFD”, Groenmarkt, Den Haag

In het centrum der stad - Gezellig Terras

GERENOMMEERDE KEUKEN

DAGSCHOTELS m. Soep f 1.00 - DINERS f 1.60 en hooger

hersteld worden voor de gemeenschap, niet afdoening door gebrek aan bewijs, kan niet. Daar wordt de zaak, met de directe en indirecte gevolgen, afgedaan.

We kunnen kort zijn met betrekking tot de uitheemsche Oosterlingen, daarvoor is afwezig het geval van rechterlijke handhaving van adatrecht in adatract, al heeft tot 1884 Chineseesche rechtspraak gegolden in de gouddistricten van de Westerafdeeling van Borneo.

Minahassa-Collecte.

Haagsch Comité.

Ontvangen tot en met 22 Juli 1929, sedert vorige opgave:

Mevrouw H. Yperaen, Den Haag (contant)	f 7.50
Dr. Th. Figée, Den Haag (Giro)	„ 25.—
J. H. Rering, Den Haag (Giro)	„ 2.50
J. Korevaar, Den Haag (Giro)	„ 1.—
M. Le Rütte Gonsalves, Den Haag (Giro)	„ 10.—

De bestuursreorganisatie op Java en Madoera en haar beteekenis voor het heden,

door

Dr. L. PRONK.

(Uitgave M. Dubbeldeman, Leiden 1929).

De toestand van het corps ambtenaren B.B., te voren al niet schitterend, werd tusschen de jaren 1890 en 1900 bepaald onhoudbaar. Steeds trager werd de promotiegang, wat te meer drukte, daar ook de bezoldiging uitermate laag was, veel lager dan voor andere gelijkwaardige ambten. De bezoldiging voor een controleur der 2e klasse, een rang, dien men op Java eerst na een jaar of vijf bereikte, bedroeg, naast vrije woning, slechts f 300.— 's maands en soms duurde het daarna tot tien jaren of meer, aler men promotie maakte tot controleur der 1ste klasse op slechts f 100.— 's maands meer. Tijdens mijn verblijf op Madoera in 1918—1920 wisten ouderen mij nog te vertellen van het groote feest, dat ongeveer een 25 jaren vroeger de toenmalige, gefortuneerde, controleur Keller van Hoorn daar gegeven had om het feit te vieren, dat hij 15 jaar den Lande trouw had gediend, en het nog niet verder had gebracht dan tot controleur der 2de klasse.

Was het in vroeger dagen regel, dat men uiterlijk in een 12 à 14 jaren den assistent-resident-rang bereikte, sedert was die termijn geleidelijk opgelopen en kon het tot 20 en meer jaren duren voor men het zoover had gebracht. Op de Buitengewesten wees men U in die dagen een controleur aan, die reeds grootvader was geworden, maar nog enkele jaren wachten kon, voor hij aan de beurt voor assistent-resident kwam.

Verwonderen doet het niet, dat er destijds groote ontevredenheid ontstond, die ook in de pers in talloze artikelen tot uiting kwam, waarvan ik er mij één herinner, dat in de Locomotief verscheen onder den titel „een noodkreet”.

Daarnaast was de toestand bij het Inlandsche corps B.B. verre van rooskleurig en eischte ook deze dringend verbetering.

Minister van Dedem was het, die de koe bij de horens vatte, en plannen beraamde om verbetering in de positie van die corpsen te brengen. In 1892 droeg hij den Gouverneur-Generaal op een onderzoek in te stellen omtrent de wenschelijkheid eener reorganisatie van het B.B. Aan een korte beschrijving van dat onderzoek, dat opgedragen werd aan het lid van den Raad van Ned.-Indië Mullemeister, en van de resultaten daarvan is het grootste deel van het in hoofde genoemd boekwerk gewijd, terwijl dan daarna nog een vluchtig onderzoek wordt gegeven van de sedert door de bestuurs-hervorming aangebrachte wijzigingen in de administratieve indeeling van Java en Madoera. Het boek is zuiver beschrijvend, 't geeft alleen een overzicht van wat de stukken ons leeren, nergens iets persoonlijks van den schrijver. Zijn stof verdeelt hij over een vijftal hoofdstukken, waarvan het laatste, dat eenige definities geeft van de begrippen: binnenlandsch bestuur, gewestelijk bestuur, Euro-

peesch bestuur en Inlandsch bestuur beter geplaatst ware geweest. In dit hoofdstuk valt op, dat het niet tot schrijver is doorgedrongen de reden kan zijn dat het vroegere corps Europeesche ambtenaren B.B. thans geheeten is het Inlandsch corps van den algemeenen bestuursdienst. Deze naamswijziging toch is met opzet aangebracht. Niet van Europa, maar van Nederland, maakt Indië een deel uit en daarom zijn het Europeanen, maar Nederlanders, die het hooger toezicht oefenen op, de hoogere leiding geven de plaatselijke Inlandsche ambtenaren. Van het Nederlandsch corps van den algemeenen bestuursdienst, waarin, in verband met het staande, ook slechts plaats behoort te zijn uitend voor Nederlanders.

Van de overige vier hoofdstukken is het „het binnenlandsch bestuur op Java en Madoera vóór 1900”, dat een overzicht geeft van de administratieve indeeling tot dat jaar en de verschillende bestuursfuncties. De schrijver noemt ook den patih op de afdelingshoofdplaats, geen regent was gezeteld. Deze „patih buiten de genschapshoofdplaats”, hoewel een andere lageren rang bekleedende, dan de sinds 1908 stelde eerst twee, later drie „zelfstandige in het gewest Batavia, werden toch vroeger van zelfstandige patih's genoemd. Hoewel zij een van het regentschap ondergeschikt aan en na den regent bestuurden, waren zij in de praktijk onafhankelijk van dezen, die zich zoo al, dan zeer zelden in het door dien patih bestuurde van zijn regentschap liet zien. De Nederlandse ambtenaren B.B. uit dat gedeelte kwamen ook den met den regent in aanraking, meestal bij officieele feestelijke gelegenheden, wanneer len in de regentschapshoofdplaats bijeen kwamen.

Het tweede hoofdstuk schetst „de geschiedenis van de reorganisatie-Mullemeister van den eersten opzet af tot aan de aanneming de 1ste Kamer op 29 December 1899 toe. Een en duidelijk overzicht wordt daarvan gegeven, vooral ook van het verzet tegen de voorstellen, zelfs aanleiding was in de Tweede Kamer tot stellen van de portefeuillekwestie. Afzonderlijk schetst de schrijver de inkrimping van de stuurmiddelen en de feitelijk, trouwens ook in de Kamer en door den Minister erkende, verbetering van Nederlandsche en Inlandsche stuurambtenaren. Had aanvankelijk bij de wendige reorganisatie Minister van Dedem tegen een financieel offer willen opzien, de der tijden was oorzaak, dat men door die lotsverbetering der ambtenaren tevens tot onbelangrijke bezuiniging wilde komen, den aard der zaak alleen zou kunnen geschied door een belangrijke inkrimping, vooral een aantal Inlandsche ambtenaren. Vandaar de redenen van het opgekomen verzet, dat zich richtte tegen beperking van het aantal regentschappen, waarin men aantasting van een der len van ons bestuursstelsel zag.

Wat de schrijver op pag. 44 van de mededeelt is niet geheel juist. De resident toech volgens het Inlandsch Reglement de politierecht voor het geheele gewest. Als zoodanig kon hij bevoegdheid niet alleen delegeren aan den assistent-resident voor de politie ter hoofdplaats ambtenaren die men alleen in de drie groote plaatsen aantrof, maar mochten ook de overige assistent-residenten buiten de residentiehoofdplaats eerst politierol houden, wanneer de resident die bevoegdheid bij afzonderlijk besluit had verleend. Ondanks die delegatie blijft de resident voegd, met terzijdestelling van den assistent-resident, politierol buiten de hoofdplaats te houden, waarvan de geschiedenis op Java een geval is dat destijds nog al wat rumor in casa verwekte. Daartegenover waren er sinds 1894 verschillende controleurs op standplaatsen buiten de hoofdplaats die ambtshalve belast waren met politierol.

Juist is wat schrijver op pag. 48 vertelt, dat sloten werd de traktementsverhoogingen aan ambtenaren, die recht hadden op meer dan één verhooging tegelijk, over twee jaren te verdeelen. Vertelt hij er bij, dat dit in 't bijzonder de controleurs betrof, waarbij de klassen werden afgeschakeld en wier traktement, naar gelang het aantal jaren, voortaan zou bedragen f 300.—, f 400.—, f 500.— per maand. Een promotie van f 300.— tot f 500.— in eens werd te weelderig geacht, na dienstdienst van vijftien of meer jaren. Nog meer verpeerde men bovendien die ambtenaren door de laatste

BOUW-, WONING- EN PENSION-BUREAU „BONA IMMOBILIA”

SCHEVENINGEN - TELEF. 55179 - CORN. JOLSTRAAT 35

heeft voor de a.s. zomermaanden modern ingerichte, gemeubileerde

VILLA's, Heerenhuizen en Kamers TE HUUR

Scheepsbevrachtingskantoor v. binnen- en buitenland. Aanbevolen adres v. d. Ver. „Oost en West”.

maanden vóór invoering der reorganisatie de...
...klasse stop te zetten, met het motief, dat bij
...reorganisatie toch de klasse-indeeling verviel.
...ambtenaren zagen zich door dien maatregel
...later de tweede verhooging toegekend dan an-
...het geval zou zijn geweest. Op pag. 57 wordt
...een drukfout de resident de jongere i. p. v. de
...ere broeder van den regent genoemd.

Het derde hoofdstuk is gewijd aan: „de maat-
...elen, die tot uitvoering zijn gekomen en hun
...dere geschiedenis.” Hierin worden de adminis-
...atieve indeeling en enkele bestuursambten in het
...besproken, voorts een afzonderlijke § gewijd
...de erfelijkheid van het regentsambt, een on-
...werp, waarop hij in 't vierde hoofdstuk terug-
...omt. In dit vierde hoofdstuk, getiteld „invloed van
...bestuurshervorming (1925—1929) op dezelfde
...gelegenheden” somt de schrijver verder op de
...de organisatie-Mullemeister in de administra-
...indeeling op Java en Madoera aangebrachte
...zigingen. Hierin begaaf de schrijver een kleine
...missie. Al vertelt hij 't een en ander omtrent de
...schillende denkbeelden omtrent indeeling van
...en Madoera in weinige groote gewesten en
...de totstandkoming van een indeeling, buiten
...Vorstenlanden, in 3 groote gewesten, hij vergeet
...te deelen, wanneer en hoe de beslissing hier-
...is genomen. Deze laatstgenoemde indeeling toch
...als het ware terloops en zonder eenige discussie
...den Volksraad goedgekeurd. Dit is geschied
...de behandeling in de maand December 1923 van
...kiesordonnanties voor de provincie West-Java
...de daarin gelege regentschappen. Hierbij is door
...als Regeeringsgemachtigde (Handelingen Volks-
...ad pag. 716) opgemerkt, dat door het niet in-
...ngen van bezwaren tegen het in de Memorie
...Toelichting tot die ordonnantie, waarin uit-
...berig het plan tot indeeling van Java werd uiteen-
...zet, de Regeering aannam, dat de Volksraad daar-
...instemde en daarop dus verder niet behoefde
...worden ingegaan. Deze opmerking ontlokte
...chts de woorden „vrij eenvoudig” aan den heer
...kcamp, door mij beantwoord met „logisch”. Tot
...der debat gaf de verklaring geen aanleiding.

Mr. S. C.

Van Week tot Week.

Dinsdag 23 tot Maandag 29 Juli.

komstige comptabiliteits-plannen. Naar de „Su-
...matra Post” verneemt, moet het in de bedoeling
...van den Directeur van Financiën liggen om
...de comptabiliteits-kantoren van Atjeh, Banka
...en Riouw over te brengen naar Medan en onder
...te brengen bij de afdeeling comptabiliteit van
...het Gouvernements-kantoor te Medan.

Het kantoor te Medan, dat thans een tweede
...klas kantoor is, zal alsdan worden gepromo-
...veerd tot een eerste klasse-kantoor, aan het
...hoofd waarvan een administrateur van finan-
...ciën 1e klasse zal komen te staan.

Zooals bekend, is met de reorganisatie van
...dergelijke kantoren een aanvang gemaakt in
...het jaar 1925 en is, door aan het hoofd te
...plaatsen van de gereorganiseerde afdelingen
...van alleszins bevoegde en ontwikkelde krach-
...ten, het beheer van 's Lands financiën in een-
...vormige banen geleid.

Veel moeite heeft men zich de laatste jaren
...ook gegeven om het lagere personeel bij het
...departement van Financiën op te leiden en
...daartoe zijn ruim twee jaren geleden een drie-
...tal cursussen opgericht te Weltevreden, Sema-
...rang en Soerabaja, waarop alleen kandidaten
...worden toegelaten, die ten minste een diploma
...driejarige Mulo kunnen overleggen.

Na een tweejarige studie wordt een eind-
...examen afgenomen, bij voldoening waarvan
...de leerlingen een diploma krijgen als schat-
...kist-ambtenaar en werkzaam gesteld kunnen
...worden bij de gereorganiseerde comptabili-
...teitsafdeelingen, de landskassen enz.

Hoewel met de opleiding en de aanstelling
...van administrateurs van financiën belangrijke
...bedragen gemoeid zijn geweest, is dit geen
...renteloos kapitaal, omdat men thans de zeker-
...heid heeft dat de Lands-gelden behoorlijk be-
...waakt worden en een vlotte afdoening van za-
...ken verzekerd is.

Zal de thans in voorbereiding zijnde samen-

voeging van de comptabiliteiten van Sumatra's
...Oostkust, Atjeh, Banka en Riouw verwezenlijkt
...worden en alles gecentraliseerd zijn te Medan,
...dan is geheel Sumatra voor wat de Gouverne-
...ments-uitgaven betreft in één hand vereenigd,
...terwijl alsdan alleen de Gouverneur van Su-
...matra's Oostkust als hulpordonnateur be-
...voegdheid zal hebben mandaten af te geven
...op de kassen binnen genoemd gebied.

Wethouders. De commissie, die de regeering van
...raad heeft te dienen wat betreft een techni-
...sche herziening der stadsgemeente-, der provin-
...cie- en regentschaps-ordonnantie is met
...die taak gereed gekomen. Zij heeft nog een
...tweede opdracht, namelijk de werkzaamheden
...voor te bereiden van een commissie, die op
...haar beurt over een principiële herziening
...der stadsgemeente-ordonnantie zou adviseeren.

In verband met dit deel van haar taak heeft
...de commissie, volgens het A.I.D., een vragen-
...lijst rondgezonden, ter inleiding waarvan zij
...mededeelt, dat zij zich heeft afgevraagd, welke
...beginselen der stadsgemeente-ordonnantie
...eventueel voor herziening in aanmerking zou-
...den komen.

Daarbij is de vraag gerezen, of de in die or-
...donnantie t.a.v. het wethoudersinstituut neer-
...gelegde hoofdbeginselen enerzijds strooken
...met de praktische toepassing, anderzijds met
...hetgeen op grond der ervaring wenschelijk
...mag heeten.

Bij verdere bestudeering bleek het gewenscht
...om, alvorens een eindoordeel ter zake te vor-
...men, vooraf de mannen van de praktijk te
...hooren en deswege stelt zij nu dat onder-
...zoek in.

De bestuursdienst. De animo voor het dienstnemen
...bij het binnenlandsch bestuur blijkt — on-
...danks de groote bekendheid, welke door tus-
...schenkomst van de pers als anderszins, aan
...de gelegenheid om zich daarvoor aan te mel-
...den gegeven is — niet overmatig groot te zijn.

Voor het examen voor candidaat Indisch
...ambtenaar hebben zich namelijk, zoo meldt
...het Bat. Nbl., naar ons gemeld wordt, 24 can-
...didaten opgegeven (voor 28 plaatsen) en voor
...het examen voor candidaat gezaghebber slechts
...2 (voor 7 plaatsen).

In beide gevallen is er dus een surplus aan
...plaatsen, in het laatste is dit zelfs overwegend.
...Wat hiervan de reden moge zijn, het ver-
...schijnsel is stellig te betreuren.

Intusschen wordt er de aandacht op geves-
...tigd, dat niettegenstaande het aantal beschik-
...bare plaatsen dat der candidaten overtreft, dit
...daarom nog niet inhoudt, dat de gegadigden
...nu ook maar dadelijk geplaatst worden. Neen,
...zij zouden alsnog aan een examen onderwor-
...pen worden, dat den 1sten Juli in het gebouw
...der bestuurschool te Weltevreden afgenomen
...zou worden.

Het Onderwijs. Batavia. In de Memorie van Ant-
...woord op het Afdeelingsverslag van den Volks-
...raad over de begroting van Onderwijs zegt
...de Regeering, dat het in haar bedoeling ligt te
...zijn tijd een schema van organisatie en een
...berekening van de kosten van de litteraire fa-
...culteit te publiceeren, teneinde een publieke
...gedachtenwisseling hierover uit te lokken. Er
...wordt nog overwogen of en zoo ja, in welke
...volgorde aan de technische hoogeschool ver-
...dere uitbreiding moet worden gegeven door
...opleiding voor werktuigkundig, electro-tech-
...nisch of landbouwkundig ingenieur.

De Europeesche lagere school kan in het al-
...gemeen op paedagogische gronden niet de
...meest geëigende school voor de inlandsche
...kinderen worden geacht. Incidenteële toelating
...geschiedt reeds in ruime mate. De verhooging
...van verschillende posten als bijdrage in het
...bijzonder onderwijs is een gevolg van het ge-
...wone jaarlijksche accrés van het bijzonder on-
...derwijs, naast een ruimere raming van de cij-
...fers van de begrooting.

Bij de voorbereiding van de wijziging van de
...subsidiereregeling voor het westersch lager on-
...derwijs en het mulo hebben zich nieuwe ge-
...zichts punten voorgedaan, waardoor een her-
...nieuwde overweziging noodig is geworden, zoo-
...dat de beslissing onmogelijk voor 1 Januari
...1930 kan worden genomen.

De instelling van een departement van volks-
...gezondheid, al dan niet het kantoor van ar-

ARNHEM en OMSTREKEN

MEVROUW!

VELLEN VAN SLANGEN en andere reptielen
...verwerken wij tot alle soorten lederwaren,
...tasschen, portefeuilles, portemonnaies, enz.
...Tevens HUIDEN te koop gevraagd. 5649

KOFFER- EN LEDERWARENFABRIEK J. B. PAS Jr., Bloemstraat 70, ARNHEM

N.V. Linnenmagazijn „t Spinnewiel”

G. H. MEIJER

ARNHEM, Koningstr. 79, Tel. 2607
NIJMEGEN, Betouwstr. 1, Tel. 245'

Tricotgoederen - Huishoudgoedere
Tafelgoederen - Huwelijksuitzette
Baby-uitzette 582'

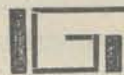
INDISCHE UITRUSTINGEN

KAMERBEEK

BAKKERSTRAAT 3

ARNHEM

MODELHOEDEN

CHAPELLERIES EN NOUVEAUTE'S

Studio Moonen

PASTOORSTRAAT 9

ARNHEM :: TEL. 3420

UW Fotograaf??

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG

(OPENLUCHTMUSEUM)

Iederen Zondag Thé Dansant

SCHELMSCH'EWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - E'NDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

KON. NED. MANDENFABRIEK FERD. VAN VLIET

STEENSTRAAT 11 - ARNHEM - TEL. 65

ALLE SOORTEN MANDWERK SERRE-MEUBELEN

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL

ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem 5566

HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE.
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS.

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN

Huurovername

aangeboden per 1 September van het
HEERENHUIS AAN DE LAAN VAN POOT 230,
 aan den duinvoet gelegen (8 min. van zee), naast
 het nieuwe eindpunt van lijn 3 aan de Kwartellaan,
 thans te bereiken met de lijnen 21 en 12, groot 7
 kamers, badk. en zolder. Voor- en achtertuin, geheel
 aangelegd. Huur f 850.—. Dagelijks te bezichtigen,
 ook Zondags. 5829

KUNST en ONTSPANNING

**HANDWERKEN
 HANDWEVEN
 HANDWERKSTOFFEN
 GARENS**

GROOTSTE SORTERING

HOLL. KUNSTWEEFHUIS
 MOLENSTRAAT 7 - DEN HAAG

ZOEKT U een vertrouwd adres voor Gramophones, platen of muziekinstrumenten?

Wij hebben de grootste sortering van alle bekende merken. 5802

„MUZIEK-SMITH“

NIEUWSTRAAT 25, bij de Vlamingstr.
 DEN HAAG - TELEFOON 12883
 Fabriek van Muziekinstrumenten
 EN GROS - EXPORT
 Leverancier der Leden „Oost en West“

P. J. CRAMWINCKEL - PLAAT- EN KUNSTHANDEL

PIET-HEINSTR. 36 - DEN HAAG - TEL. 31906
 Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

DANSINSTITUUT
LEND
 BEZUIDENHOUT
 85

Telefoon No. 71164
 Tramlijnen 3-4-7-13
 DEN HAAG

WIJ LEEREN U
 DE MODERNE
 DANSEN IN
 VIER LESSEN

Leden van Oost en West

Doet Uwe inkoop bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad“ door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K.W.“ Ook daarmede verricht gij nuttig werk voor de Vereniging

ALLE Wijnen, Gedistilleerd en Limonade van

zijn voorhanden bij de navolgende firma's:

DEN HAAG: I.V. DUYNSTEE's Wijnhandel, Spui 250, N.V. ENGELS' Wijnhandel, Suezkade 48, HENRI VLEK, Hoofdkantoor, Herderstraat 24, HENRI VLEK, Filiaal Goudenregenstraat 206, N.V. VLEK's Wijnhandel, Theresiastraat 88,	Telefoon 16413 Telefoon 32694 Telefoon 10839 Telefoon 38044 Telefoon 70100 Telefoon 18755 Telefoon 51962 Telefoon 78171
RIJSWIJK: Wijnhandel LEEUWENDAAL, Oranjelaan 4,	
SCHEVENINGEN: HENRI VLEK, Filiaal Pansierstraat 33,	
VOORBURG: Wijnhandel v. d. KRUK, Willemstraat,	

heid omvattend, wordt op het oogenblik overwogen. De Regeering is met de leden overtuigd van de noodzakelijkheid er naar te streven, dat voor de Indische studenten in Nederland een omgeving geschapen moet worden waardoor zij sterker tegenover ongewenschte invloeden komen te staan.

Kampong-verbetering. Naar de Deli Ct. vernam, was spoedig de indiening te verwachten der verdere voorstellen inzake kampongverbetering. Men wil beginnen met de kampongs in het Westen der Gemeente, en met name met dat gedeelte van Petissah, dat ligt tusschen den Gloegoerweg, de Delirivier, den Bindjeiweg en den spoorweg naar Bindjei (Kampong Petissah Ilir). Op 't oogenblik kan men in dit gedeelte feitelijk in het geheel niet van systematischen aanleg spreken evenmin als van behoorlijke afwatering.

Het plan is nu om spoedig grond vrij te maken, en dan te beginnen met aanleg van goten. Dan blijft het werk voorloopig rusten, want als het heele plan, dat men voor deze kampong koestert, en waartoe o.a. behoort aanleg van een soort esplanada en een Badhuis in het centrum, aan een stuk zou worden uitgewerkt, zouden de kosten f 75.000 bedragen, en dit kan het gemeentelijke Bruintje niet in één vracht trekken. Verder zal deze kampong grondig worden opgelegd, er zal een wegnat komen, dat het gemakkelijk maakt alle hoeken van de kampong te bereiken.

De poenale sanctie. Wat den stand van zaken betreffende de poenale sanctie betreft, wist de Sumatra Post einde Juni te berichten, dat voorstellen, verband houdende met een mogelijke beperking daarvan in behandeling waren bij de permanente arbeidscommissie. Die voorloopige voorstellen zijn om advies gezonden naar de plantersverenigingen, wier antwoorden toen nog niet binnen waren. Zijn ze ontvangen, dan zou in de permanente arbeidscommissie een voorloopig voorstel worden geformuleerd. De gouverneur van Sumatra's Oostkust verwachtte dit voorstel in de maand Juli aan de regeering te kunnen zenden.

Wijziging departementsuren. Naar de Koerier meldt, zou door den bezuinigingsdictator, den heer Bodenhausen, zijn bepaald, dat met ingang van 1 Juli j.l. de departementsuren eene wijziging zouden ondergaan. De katooruren zouden vanaf dien datum gesteld worden op 7 uur v.m. tot 12 uur 's middags en van 2 tot 5 uur 's namiddags.

Olieproductie. Naar het Soer. Hbld. meldt, is de olieproductie op de terreinen der Bataafsche in Oost-Borneo en Tarakan sterk beperkt ter voorkoming van overproductie.

Sterfgevallen van pest. In de vierwekelijksche periode van den 20en April j.l. tot en met den 18en Mei zijn in Ned.-Indië 147 sterfgevallen van pest voorgekomen, tegen 146 in de vorige vierwekelijkse periode en 228 in de overeenkomstige periode in 1928.

Assistenten Technische Hoogeschool. Aan de Technische Hoogeschool worden in 1930 voor het eerst twee vaste assistenten verbonden. In verband daarmede kan een der op toelage werkende tijdelijke assistenten verdwijnen. De vaste assistenten genieten een salaris, gelijk aan dat van leeraren bij het M. O.

Inkrimpung personeel Opium Regie Bond. Naar het A.I.D. verneemt, heeft het Hoofdbestuur van den Opium Regie Bond een schrijven van den chef van den dienst ontvangen, waarin werd medegedeeld, dat zal worden overgegaan tot geleidelijke inkrimping van het personeel. Men vreest dat er weer een aantal mantri's zal moeten uitreden. Het Hoofdbestuur zal in zijn e.k. vergadering bespreken de voorzorgsmaatregelen ter tegemoetkoming van de ontslagen leden.

J. de Haan † 20 Juli j.l. overleed, plotseling, in Den Haag, de Resident van de Z.- en O.-afdeeling van Borneo, J. de Haan, 53 jaar oud (met verlof). De thans overledene was zoo goed als zeker bestemd om, na zijn verlof, den resident A. H. Philips, die na het aftreden van gouverneur Goedhart tijdelijk het bewind voert in Atjeh, te vervangen.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Bewerking van Hout, Bamboe, Leder en Klei ter Tweede Djocdjasche Jaarmarkt.

Volgens het door Gouverneur J. E. Jasper opgesteld „Verslag“ van de tweede Jaarmarkt Djocdjakarta was er de groep hout- en bamboesnijwerk verdeeld in twee afdelingen: de meubelen en het kleinere werk, terwijl tusschen de inzendingen foto-vergrootingen waren aangebracht van oud-Javaanschen huizenbouw en mooie versieringen van woningen en huisraad.

Een kleine verzameling paneelen, waar, in rands motieven, blad en bloemstyleeringen zijn weergegeven, dienst hebbende gedaan tot versiering van woningen in Oost-Java, waren tegen den loodswaag opgehangen.¹⁾

Japara-snijwerk was vertegenwoordigd door bekende doozen, lijsten, vouwbeenen enz. van djoe en sonohout.

Het zooveel forskere Balineesche houtsnijwerk ontbrak natuurlijk niet, terwijl ook uit het centrum Kotagedé mooie houten voorwerpen werden tentoongesteld, o.a. sierlijke krissenhouders, waarin naga-(slang)figuren en bloemenmotieven uitgesneden zijn.

De thans hier vertoevende Regent van Balaboe had een fraai kastje ingezonden, een pronkstuk van een oud-Indisch huis.

Een groote verscheidenheid was er op te merken in houten artikelen voor huishoudelijk gebruik: eenvoudige sirihoeden, zooals men ze in het binnenland van het regentschap Goenoeng Kidoel den gasten voorzet; keukengerei in allerlei vormen, waarbij o.a. bijzonder mooie rijstschepers, staafdaards voor lanzen, — welke hier uitstekend worden voldoen als houders van tuinschermen — en snijwerk versierde dakons, — waarmede het Javaansche pitjesspel gespeeld wordt door rappe lenige vrouwenhandjes —, lampenstandaards, muurkandelabers, oude medicijn-doozen (batokan), toiletspiegels (paësan), koranstandaards (kal) en klamboehaken (tjantellan klamboe), meeste even smaakvol als doelmatig van vorm, niet minder stijlvol van versiering.

Jammer genoeg ziet men hiervan nog slechts oude exemplaren, welke door geïmporteerd leelijk modern gerei verdrongen werden!

Maar gelukkig worden er thans ook door de Landsgrooten pogingen in het werk gesteld om goede moderne zaken te doen aanmaken. Zoo zond de Regent van Ngawi een met snijmotieven verdecorieerd meublement in en de Regent van Karangar verduidelijkte door een belangwekkende inzending, dat allerlei meubels te vervaardigen zijn van goed gepolijst klapperhout. De heer Jasper schrijft daarvan:

„Inderdaad zien de Karanganjarsche tafels, stoelen, schutnels en banken van dat materiaal, hoe eenvoudig van lijn zij zijn, er welverzorgd en aanlokkelijk uit in hun natuurlijke kleur van vezeldoorstreept bruingeel, maar de vraag rijst, of klapperhout wel zoodanig geprepareerd kan worden, dat het niet door „boeboek“ aangetast wordt. In elk geval is de bewerking ervan vrij moeilijk, wij immers dat hout sterk vezelig is.“

De Regent van Sidhoardjo heeft keurig bewerkte kistjes, standaards, schutnels, banken enz. ingezonden uit het oude, merkwaardige kustplaatsje Singkil, dat evenals Koedoes een centrum was van houtbewerking.

Wij zeggen 't den heer Jasper na:

„Helaas, dat deze mooie handnijverheid ook daar in den laatsten tijd sterk in verval is geraakt!“

Doch wij voegen er de hoopvolle verwachting aan toe: Moge ze spoedig door krachtdadige aanmoediging, óók van Bestuurswege, weder tot opbloei komen, geïnspireerd op al het oude schoons!

Ook bamboezen meubels waren bij deze groep ter Jaarmarkt ondergebracht. Deze waren van zeer verschillende samenstelling. De schutnels bevatten

¹⁾ In de Toonkamers van „Boeatan“ kan men zien, hoe prachtig decoratief dergelijke plankjes doen ook in een modern Europeesche omgeving, terwijl ze ook tot allerlei meubels, zelfs in lambrisering hier prijken in menig smaakvol interieur. — Red.

Maison „Kranenburg”
HOLLANDSCHE EN INDISCHE KEUKEN
 RESTAURANT DEN GEHEELEN DAG
 COLUMBUSSTRAAT 46 - TEL. 37990 - DEN HAAG
 Aanbevolen adres voor „Oost- en West” 70

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5

GROOTE SORTERING:
LEDIKANTEN
MATRASSEN
KARPETTEN
LINOLEUM, enz.

en voor de Tropen o.a.

LEDIKANTEN met BALDAKIJN
 (MUSKIETENGAAS)

Alleen prima kwaliteiten - Lage prijzen

DEN HAAG 5258

In de Jan Hendrikstraat

„WESTENBURG”
 BLOEMBOLLEN
 ... DAHLIA'S ... 5799
VOORSCHOTEN
 VERZENDING NAAR INDIE

RIEL GR. HERTOGINNELAAN 121
 TELEF. 36935 :: DEN HAAG

DAMES HOEDEN 5964

JAPONNEN en MANTELS
 OOK VOOR INDIE EN IN GROOTE MATEN

GRONINGEN

MESDAG & Zn's
 EFFECTENKANTOOR

OUDE BOTERINGESTRAAT 17 - GRONINGEN
 GEVESTIGD 1850

Directie: Mr. J. KOOL en Mr. G. MESDAG.
 Deposito - Rekening-Courant - Vreemd Bank-
 papier - Reiscrédietbrieven - Assurantiën
 Kluisinrichting - Bewaarplaats voor koffers
 en eigen brandkasten. 5826

Linnenmagazijn „T SPINNEWIEL”

L. VAN POPPEL

OUDE BOTERINGESTRAAT 14
 GRONINGEN - TELEFOON 3576

Speciaal adres voor: 5827
 Huwelijks- en Luiermanduitzetten

INDISCHE UITRUSTINGEN

BEZOEKT ZUIDLAREN (Drente bij Groningen)

HOTEL VAN ESS

EERSTERANGS FAMILIEHOTEL - GARAGE
 TELEFOON 1 5814

J. BECKER - GRONINGEN

Oude Ebbingestraat 52 - Tel. 997 - Opgericht 1875

Speciale magazijnen voor Verlichting Verwarming
 en Sanitair. 5822

Vakkundig personeel.

op Nieuw-Guinea en de Melanesische eilanden; zooals deze laatstbedoelde maskers samenge- steld, geveerd en van allerlei excentrieke aan- hangsel voorzien zijn, geven zij ongetwijfeld niet alleen de meesterlijke kunst der inboor- lingen aan, om het huiveringwekkend-demo- nische in fantastische en bizarre combinaties aan te duiden, maar ook hun bedoeling, om, vermaak te scheppen in het resultaat van het optreden met zulke maskers.”

Dat de Javaansche *topeng* als tooneelmasker reeds heel oud moet zijn, kan afgeleid worden uit het volgende Javaansche verhaal:

„Toen Raden Patah, een der eerste Islam-verkon- digers, tot vorst van Demak was uitgeroepen, wilde hij zijn Moslimsche kaftan niet verwisselen met een vorstelijke kleeding. Telkens, wanneer hij op de dampar (staatsie-zitplaats) ging zitten, voelde hij zich ziek, of verloor hij het bewustzijn. Men ried hem aan, om zijn vader *Praboe Brawidjaja* hier- over te raadplegen, echter wist men niet, waar deze zich gevestigd had, zoodat zijn verblijfplaats opge- spoord moest worden. Om het doel gemakkelijker te kunnen bereiken en aan zijn reis geen ruchtbaar- heid te geven, deed Raden Patah den tocht ver- momd als speler van een ambulans *topeng*-gezel- schap, dat overal voorstellingen gaf, gedurende welke hij met een masker vóór het gelaat optrad en onderwijl uitkeek, of hij onder het publiek zijn vader zag.

Raden Patah toog naar den berg Lawoe, waar volgens gerucht *Praboe Brawidjaja* zich gevestigd had. Inderdaad trof hij tijdens een *topeng*-spel aldaar zijn vader onder het toekijkend publiek aan. Hij had een masker van een reus op, maakte zooals gewoonlijk gebaren als van iemand, die naar alle kanten uitkijkt, en danste ten slotte naar de plaats, waar zijn vader zat; hij bracht dezen den kniekus en vroeg hem, om in gezondheid en kracht vorst van Demak te mogen zijn. De vader ried zijn zoon aan, zich voortaan als een vorst te kleeden, zich met vorstelijke sieraden te tooien, en geen kaftan meer te dragen. Wel kon hij den Islam blijven belijden, maar hij behoorde den vorstelijken luister en de oude vorstelijke gebruiken in acht te nemen.

Als vorst teruggekeerd, volgde hij den raad van zijn vader op, tevens ontwierp hij een *topeng*- voorstelling, waarin de liefde van *Praboe Klana van Bantarangin* voor *Dèwi Koemoedaningrat* vertolk- ten de klana-dans weergegeven wordt, zooals *Raden Patah* dezen steeds had uitgevoerd, toen hij, als ge- maskerd speler, zijn vader opspoorde.”

De uitstalling van het ledersnijwerk was ditmaal klein, maar toch belangwekkend, doordat ook daarbij het moderne naast het antieke was ten- toongesteld. De nieuwe toepassingen van het uit- slaan van leder, die de vroegere wajang-makers thans vervaardigen (wijlen de Residents-echtge- noote Mevrouw Couperus was hiervan de baan- breekster) in den vorm van waaiers, lampenkap- pen, leestekens enz. zijn genoeg bekend, maar daar vlak naast was opgesteld een volledig spel *wajang poerwa* van Z.H. den Sultan, en de wand was be- hangen met *wajangbèbèr*-rolplaten, beide van zeld- zame schoonheid.

De *wajang-bèbèr*, waarschijnlijk de oudste wa- jang-vorm, bestaat uit rollen van geklopte boom- schors, waarop figuren, als van het wajangverhaal geschilderd zijn. De *dalang* gaat bij de uitgespreide tekening zitten en doet zijn verhaal, terwijl hij nu en dan de figuren aanwijst. Er is nog maar één *dessa* in het geheele gouvernement Jogjakarta, waar zulk een stel oude wajangplaten voorkomt. Den bezitter er van is reeds meer dan f 1000 er voor aangeboden, doch hij wil 't voor geen geld ver- koopen.

Zouden echter de tafereelen er van niet te copie- ren zijn om als wandversiering dienst te doen? Stel- lig zouden ze zoodoende talentvolle Javaansche artisten kunnen inspireeren tot nieuwe schep- ping.

Onder de mooie foto's van kunstvoorwerpen in het Verslag vallen o.m. op: die van de lederen *goe- noengan* (scherm ter afscheiding der speeltafere- len), behoorende bij het stel *wajang poerwa* van Z.H. den Sultan; van eenige pracht-*tropongs* (hoofddekels voor *wajang-orang*-figuren), eigen- dom van *Pangeran A. A. Pakoe Alam*, als ook van een uitstalling van Keijsch aardewerk, dat soms in vorm en versiering doet denken aan het beroemde Grieksche.

Ook van deze zijn in Boeatan mooie specimina te zien.

aan de bovenzijde een breed raamwerk waarin stel- selmatig halmen van wild riet (*glagah*) bevestigd zijn, waardoor aan deze meubels een mooi rank aspect is gegeven. Van bamboe waren o.a. ook spaarkokers (*tjèlèngan*) op de buitenzijde waarvan motieven zijn ingesneden, seinklokken (*kenton- gans*), vogelkooien, zonnenschermen enz.

Dan waren er de houten voorwerpen, welke die- nen voor muziek en tooneel: trommen (*kendangs*) op mooi gesneden voetstukken, volledige stellen *wajang-goleh*-figuren uit Koelonprogo en Soeme- dang, maskers (*topeng*) van Java en Bali.

Omtrent deze laatste lezen wij in het „Ver- slag” o.m.:

„Houten maskers worden gebruikt bij Ja- vaansche tooneelvoorstellingen, waarin zij door de spelers vóór het gezicht gehouden worden, of bij de weergave van gedrochtelijke figuren, welke onder de namen van *barongan* of *bon- dèttan* in feestelijke optochten of bij feestelijke gelegenheden worden gebruikt, waar- bij het masker, b.v. een afzichtelijke vogelkop met vervaarlijke, klappende snavels, bevestigd wordt aan een grooten zak, die den vertooneer van deze dierlijke figuren tot kleed- tevens vermomming dient.

„In het gewest Jogjakarta worden zij slechts nog op enkele plaatsen gemaakt. Daarentegen komen de *topeng*-voorstellingen nog vrij ver- breid in het gewest voor: ze worden georgani- seerd bij de viering van huwelijks- of besnij- denisfeesten of ter vervulling van een gedane gelofte; in al die gevallen worden de maskers gehuurd door dengeen, die het feest geeft.

„Javaansche maskers voor tooneelvoorstel- lingen bevatten aan de binnenzijde een aan het hout vastgehecht lederen reepje dat de acteur in den mond steekt, zoodat het masker op die wijze op de juiste plaats vóór het gelaat ge- houden kan worden, echter met het gevolg, dat de acteur, die het lederen reepje tusschen de tanden heeft, zijn mond niet openen kan. Moet de acteur spreken, dan is hij dus ver- plicht, zijn masker even met een hand vast te houden.

„Tegenwoordig worden de maskers ook met touwtjes, welke achter het hoofd aan elkaar vastgemaakt worden, vóór het gelaat be- vestigd.

„Evenals bij de *wajang-orang* is er ook bij *topeng*-voorstellingen ondanks de dialoog der spelers toch nog altijd een *dalang*, die op de juiste momenten den loop van het verhaal weergeeft.

„Vroeger, tijdens het bestuur van Sultan IV van Jogjakarta waren er in de *topeng*-voorstel- lingen slechts enkelen, die een masker droe- gen, namelijk de narren (*Pèntoel en Tèmbèm*), die daarvoor een z.g. half masker gebruikten, hetwelk den mond onbedekt liet. De overige personen traden op als *wajang orang* en waren niet gemaskerd.”

Er zijn ook zeer oude maskers, die als erfstuk- ken, *poesaka*, bewaard en niet meer gebruikt mogen worden. Zoo een is het eigendom geworden van den heer Visser, die dit kunstwerk in bruikleen afstand aan het „klein, maar reine” museum der Vereeni- ging „Vrienden van de Aziatische Kunst” in de Academie van Schoone Kunsten te Amsterdam.

De groteske maskers zijn, volgens den heer Ja- per, „een uiting van den bij verschillende Indone- sische volksstammen sterk ontwikkelde zin voor het gedrochtelijke, de humoristische visie van het wanstellige en afschrikwekkende, dat in geëxal- teerde, wilde vormen, kleuren en gelaatsuitdruk- kingen wordt weergegeven, waardoor de vertooneer bij de toeschouwers den indruk doet ontstaan, welke met het typisch Javaansche woord „*kemegil- an*” wordt aangeduid (d.i. tijdelijk aangegrepen worden door vrees of afgrijzen).”

Deels staat die neiging in verband met het vroe- gere animisme, maar ook spruit het z.i. voort uit het aangeboren gevoel voor het humoristisch- groteske en daarvan acht schrijver het Javaansche maskerspel een verfijning:

„Men denke aan de Javaansche *barongan* en *bondèttan*-maskers, de Javaansche maskers, die door de *rakshasa*-figuren in de *wajang- orang*-vertooningen gebruikt worden, de Ba- lische en Dajaksche maskers, de dansmaskers

2) Ook Boeatan biedt deze beide typen van Javaan- marionetten te koop aan, naast een verscheiden- heid van fraaie maskers. — Red.

WAT

ZAL DE TOEKOMST VOOR UW KLEINE BRENGEN

KINDER-VERZORGING
GEZINS-VERZORGING
LEVENJ-VERZM
NIJLMI
JGRAVENHAGE

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN,
Plaats 31 a.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De overzeesche samenleving.

De samenleving in Ned.-Indië kan men ruwweg verdeelen in eene Europeesche en eene Inlandsche. Maar — zegt prof. mr. A. S. Oppenheim in *De Loc.* (19/6, blz. 18 „Indische Herinneringen”) — men denke zich deze verdeeling niet aldus, dat beide deelen niet onderling dikwijls aanraking met elkaar zoeken en vinden. Integendeel. Allerlei elementen in beide categorieën waardeeren elkaar en hebben omgang met elkaar. Ik heb bij vele vooraanstaande Inlanders gastvrijheid en vriendschap genoten, waaraan ik nog dikwijls met groote dankbaarheid terugdenk; ik heb in eigen woning meerdere malen leden der Inlandsche gemeenschap te gast gehad en met hen over verschillende zaken van gedachten gewisseld. Het is wel mogelijk, dat de omgang tusschen Hollanders en Inlanders nog al eens te wenschen overlaet en dat niet overal in den Archipel de goede toon wordt aangeslagen. Maar is dat ergens ter wereld wel het geval? Als men in Nederland zich verdiept in verkiezingslectuur of in de organen der uiterste linkerzijde, dan zal men zich wel wachten het voor te stellen, alsof scherpe polemieken iets speciaal Indisch zijn. Inlanders zijn, zoo was steeds mijn indruk, op deze punten echter gevoeliger, lichter geraakt dan wij gewoonlijk zijn. Zij zijn zelve van huis uit hoffelijk, hechten aan goede vormen en stooten zich daarom eerder aan een ietwat felle bestrijding of slechte manieren dan Hollanders plegen te doen. Over het algemeen zijn de Hollanders in Indië bereid hiermee rekening te houden en als dit af en toe niet gebeurt, zijn de goeden onder hen eensgezind in hunne afkeuring. Overigens heb ik nooit tusschen de vooraanstaande mannen, de figuren in Indië, zeer markante Hollandsche en Indische verschillen kunnen ontdekken. De kopstukken van beide groepen, zoals bijv. mr. H. s'Jacob, pangeran Koesoemo Joedo enz., zijn mannen van wie men veel kan leeren, maar zij vormen volstrekt geen scherpe tegenstellingen.

De Rassen van Java.

Het *Bat. Nwsbl.* (19/6) noemt het een goede gedachte van het „Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen” om de Pan Pacific Science Congressisten het eerste werkje over de rassen van Java: „*The Races of Java*”, ten afscheid mede te geven. De Indische Archipel ligt tusschen twee werelddeelen en twee oceanen en is daardoor tegelijk een brug en een drukke doorvaart. Bovendien strekt zich van hier uit een eilandengordel in Oostelijke- en met grootere hiaten, ook in Westelijke richting uit. Deze gordel vormt een brug tusschen de aan den overkant gelegen kust van Amerika en die van Afrika. Daardoor spreidt zich de geweldige Archipel als een spinneweb over het waterhalfrond uit en verbindt alle vijf continenten met elkaar, daarin geholpen door kalme zeeën met regelmatige winden en zeestroomingen. Het geheele gebied wordt ten gevolge daarvan bewoond door verwante rassen, die gelijklopende talen spreken en op overeenkomstige trappen van beschaving staan. Deze over den halven aardbol verspreide menschengroep vormt de „*Missink link*” tusschen alle rassen ter wereld. De drie hoofdassen, het *Kaukasische*, *Mongoolsche* en *Negroïede ras*, ontmoeten elkaar hier. Bovendien bevat de bevolking elementen, die aan de bewoners van Amerika en Zuid-Afrika herinneren. Wanneer we bovendien bedenken, dat in den Indischen Archipel twee anthropo-

den: de orang oetan en de gibbon gevonden worden, die vrij dicht bij den mensch staan, en dat Java het land is van de *Pithecanthropos erectus*, dan is het niet te verwonderen, dat men hier het middelpunt der bewoonde aardoppervlakte heeft gezocht. Dikwijls heeft men den Archipel aangezien voor de *bakermat* van waar uit de mensch zich over de geheele wereld heeft verspreid. Door de centrale ligging en de gerastigde psyche der bewoners is de Indische Archipel tevens een gebied van intensieve menging geworden. Misschien met meer recht dan eenig ander kan de Archipel worden genoemd: *the melting Pot of the World*. Nu de kruisingsproblemen aller aandacht trekken, blijkt steeds duidelijker, dat de geheele menscheid een mengsel is van verschillende rassen, zoodat er weinig grond bestaat voor rassentrots of rassenhaat. Meer licht op dit punt kan — meent het *B. N.* — nog heel veel vooroordeel en onverstand wegnemen. Wanneer de leden van het Pan Pacific Science Congress in hun land zijn teruggekeerd, kunnen ze aan de hand van tal van kaartjes en teekeningen uit „*The Races of Java*” hun kennis van de bewoners van Java verdiepen. Dank zij het Anthropologisch Laboratorium te Bandoeng is iets van blijvende waarde tot stand gebracht; thans wordt reeds rekenschap gegeven van de methoden, de groote lijnen en vooruitzichten van het *anthropologisch onderzoek van Java*. Voortaan zal ook de ontwikkelde leek, zoowel in Inlandsche als Europeesche kringen, zich op de hoogte kunnen stellen van de werkzaamheden. Mogen velen er door worden opgewekt een steentje bij te dragen aan deze grootsche taak; ze is in de eerste plaats een nationale zaak, zoowel voor Indië als voor Nederland.

Ned.-Indië en Indo-China.

Het *Bat. Nwsbl.* (25/6) vestigt de aandacht op de opmerkingen van *Sir Hesketh Bell*, oud-gouverneur van verschillende Britsche koloniën, in „*Foreign Colonial Administration in the Far East*” (1928). De schrijver constateert, dat in het bijzonder *Java* door de natuur begunstigd is met vrijwel alle voor een welvarenden landbouw noodige voorwaarden, maar voegt daaraan dadelijk zijn bewondering toe voor de wijze, waarop de Hollanders van deze natuurlijke voordeelen ten volle gebruik hebben weten te maken. Hij ziet niet in, waarom deze buitengewone ontwikkeling niet zou kunnen worden uitgestrekt tot andere eilanden van den Archipel, waar eveneens groote mogelijkheden aanwezig zijn, maar waaraan thans nog weinig aandacht wordt geschonken. *Sir Hesketh* noemt het toelaten van vreemd kapitaal en de toepassing van het *opendeur-systeem* onder de maatregelen, die sterk hebben bijgedragen tot de economische ontwikkeling, en drukt er zijn voldoening over uit, dat speciaal ook de Engelsche ondernemingen liberaal worden behandeld zonder de *belemmeringen*, die in andere koloniën worden ondervonden. Alleen schijnt hem het systeem van velerlei en hooge belasting een groote last voor de ondernemingen, in tegenstelling met de Maleische Staten, waar matige rechten worden geheven.

Aan het initiatief van het Fransche kapitaal is in *Indo-China* de buitengewone ontwikkeling van landbouw, industrie en handel in de laatste 15 jaren te danken. Het is te betreuren, dat het stelsel van beschermende rechten deelname van vreemd kapitaal belemmert. Met zeer weinige uitzonderingen waardeert de inboorling meer en meer den *vrede* en de *veiligheid*, die het Fransche bewind hem verschaft, en het land blijft betrekkelijk vrij van de bewegingen, die in andere Oostersche landen voorkomen. Een doeltreffend toezicht op de *inheemsche pers* heeft er ook toe bijgedragen om de rust in het land te bewaren door ongewenschte propaganda te verhinderen. Het Fransche bewind in *Indo-China* verbreidt het onderwijs onder de bevolking niet verder dan voorzoover de opgeleiden door landbouw en nijverheid kunnen worden opgenomen; *hooger onderwijs* wordt alleen verstrekt aan hen, van wie aangenomen kan worden, dat ze er een nuttig gebruik van zullen maken. Met het zenden van jongelieden naar Frankrijk, om daar dan hun opleiding te voltooien, zijn geen bemoeiigende resultaten verkregen; velen van hen raken onder den invloed der communistische ideeën en zijn, in hun land teruggekeerd, geneigd tot revolutionaire propaganda. *Tout comme chez nous*, merkt het *B. N.* bij dit laatste op.

Sir Hesketh is van oordeel, dat de drie groote koloniale mogendheden: Engeland, Nederland en Frankrijk, voordeel zouden kunnen trekken van een voortdurende uitwisseling van inlichtingen omtrent hun bestuur, waardoor miskenning zou worden voorkomen en van elkanders ervaring gebruik zou kunnen worden gemaakt. Het *Bat. Nwsbl.* hoopt dat het reisverhaal van dezen hoogen Engelschen ambtenaar ook in Ned.-Indië lezers moge vinden, die hun voordeel zullen doen met de inzichten van een onbevooroordeelde, die nochtans in koloniale zaken deskundig is.

De *Loc.* schrijft over „Vredesfactoren” (22/6, blz. 36), het *Bat. Nwsbl.* over „Onrustig China” (19/6) en „Terroristische aanslagen in Br.-Indië”

(20/6), de *Java-Bode* over Curaçao (19 en 20/6), *De Sum. Post* over „Amerika en Europa” (25/6) en „Het Sovjet-congres” (29/6).

De Handel neemt afscheid van Mr. Trip.

Den 21sten Juni heeft in het Hotel des Indes te Weltevreden een diner plaats gehad, aangeboden aan den scheidenden president van de Javasche Bank, *Mr. L. J. A. Trip*, door een 75-tal vertegenwoordigers van handel, bankwezen, scheepvaart en industrie. Er is — zegt het *Bat. Nwsbl.* (22/6) — bij deze feestelijke bijeenkomst geen onvertogen woord aan het adres der Regeering gesproken; nochtans lag in aard en karakter der hulde, *Mr. Trip* gebracht, een zoo scherpe critiek op het regeringsbeleid, als nimmer te voren was vernomen. Deze hulde was een waarschuwing..... een heel duidelijke.

Mr. Trip zeide in zijn rede dankbaar te zijn voor het vertrouwen, dat de toenmalige minister De Graaff en de toenmalige landvoogd *Mr. Fock* in hem hebben gesteld. Vooral was spr. dankbaar voor het feit, dat hij mag aannemen, dat zijn arbeid in Indië gedurende het vijfjarig presidium van de Javasche Bank, geen mislukking is geworden. Zijn gevoel van trots ligt in het feit, dat een ieder, die eenmaal te Tandjong Priok is ontscheept en om zich heen begint te zien, onze wegen, onze irrigatiewerken, onze landbouw-ondernemingen opmerkt. Kortom, wanneer men begint te realiseren al hetgeen door samenwerking van overheid en particulier in Indië is tot stand gebracht, dan voelt men zich trotsch Nederlander te zijn en dan begrijpt men tevens, dat het energie, daadkracht en doorzettingsvermogen zijn geweest, die van Indië hebben gemaakt een der best bewerkte productiegebieden van de wereld. Dan begrijpt men ook, hoe het mogelijk is geweest een steeds in aantal toenemende bevolking te voeden, te kleeden en tot grooter welvaart te brengen. Ook de massa der bevolking heeft zij het dan uitsluitend door middel van kleine bedrijven, medegearheid tot de ontwikkeling en versterking van de positie des lands; juist de laatste jaren met den toenemenden verbouw van handelsgewassen, leveren hiervan het onomstootelijk bewijs. Doch het hooge peil, waarop het land economisch is gekomen, dankt het aan de organisatie van het economisch apparaat, de geweldige uitbreiding der ontginning en de intensivering van het grootbedrijf. De zeer hooge, ook internationaal erkende standing van Ned.-Indië is bereikt door samenwerking van Regeering en particulieren. Hij, die hiervan overtuigd is, die ziet wat reeds bereikt is en die geen chimères of politiek gewin nastreeft, spanne de uiterste krachten in om die samenwerking in stand te houden en te verbeteren! Het spreekt van zelf, dat de liefde niet van een kant kan komen en dat er oogeblikken kunnen zijn, dat, zooals reeds vroeger geschiedde, openlijk een afwijkend gevoelen moet worden kenbaar gemaakt. Dit is niet slechts wenschelijk: het is een plicht. Maar wanneer die momenten voorbij zijn en wanneer de strijd is beslist, behoort weder gestreefd te worden naar samenwerking. Wat het Nederlandsch bedrijfsleven mag en moet eischen is voortgezette gelegenheid om te arbeiden aan de tot dusver zoo schitterend vervulde taak in het belang van land en volk en van de geheele wereld. Het bedrijfsleven moet van zijn kant erkennen, dat het Nederlands plicht is om te trachten het economisch kennen en kunnen van de inheemsche bevolking op te voeren en te verbeteren. Het een en het ander behoort niet tot botsing van belangen te leiden, mits werkelijkheidszin en redelijkheid wordt betracht, en vastgehouden wordt aan het enig juiste beginsel dat slechts werkelijk kennen en kunnen den doorslag geve en de plaats bepale, die men in het economisch leven inneemt. Waar het bedrijfsleven verder aanspraak op kan en moet maken is, dat het tijdens den duur van den aan gang zijnden concurrentie-strijd niet bemoeilijkt wordt door maatregelen, die den kostprijs der producten verhoogen. Deze kostprijs is in de eerstvolgende jaren de factor, welke van beslissend belang is voor de plaats, welke de Ned.-Indische industrie in den strijd zal veroveren, en deze plaats is beslissend voor de ontwikkeling van land en volk, voor de Staats-financiën en dus voor den armslag, dien de Regeering zich bij het volgen van haar politiek zal kunnen veroorloven. Daarom is een groot algemeen belang evengoed als een groot bedrijfsbelang, dat de Regeering en het bedrijfsleven schouder aan schouder staan en zij zich niet door schijnbare tegenstellingen en prikkelbaarheid laten beheerschen, doch samen overleggen en er zich van doordringen dat zij elkaar noodig hebben. Het is slechts ten nadeele van het Land wanneer de een zou trachten den ander zijn wil op te leggen. Het bedrijfsleven heeft geen dictatorische eischen. Zijn vertegenwoordigers zijn wel degelijk bereid om te overleggen, wanneer slechts worde voldaan aan de voorwaarden om rustig voort te werken aan de handhaving van de internationale economische positie van Ned.-Indië. Spr. voelde zich trotsch en dankbaar omdat hij gewerkt heeft met onze koloniale Nederlanders, met ons keurcorps met onze voorhoede, met de werkers in de tropen

voor wie spr. groote sympathie en achting koestert. De Loc. geeft een Economisch Supplement" (19/6, blz. 35) en bespreekt de Openingsrede van den G.-G. (17/6, blz. 5, 3 en 17; 20/6, blz. 3, 19, 33 en 43); het Bat. Nwsbl. publiceert „Het verslag der Javasche Bank" (24/6) en een verslag van „De Vaderlandsche club" (24/6), de Deli Crt. „De ontwerpbegroting voor 1930" (22 en 24/6); De Sum. Post (27/6 „Soldaatje spelen") critiqueert het verzoek van Boedi Oetomo om een Inlandsche militie.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Het lot van Indonesië.

Timboel (te Solo) van 15 Mei l.l. schrijft:

Wij wisten dat, ondanks Volkenbond, Locarno, Kelloggspact en dergelijke pogingen om tot de wereldvrede te geraken, wel te verstaan: vrede onder en tusschen de blanken, de oorlog bij diezelfde z.g. geciviliseerde volken, nog steeds om den hoek loert. Na het Kelloggspact nog een kruiser bouwen? Ja, maar hij krijgt dan ook den naam „Kellogg".

De kruiser-race tusschen Amerika en Engeland, het Balkan-invloed-concours tusschen Frankrijk en Italië, de tegenstelling tusschen West-Europa en Rusland vooral niet te vergeten en nog velerlei dergelijke dissonanten meer in het blanke Vredesconcert, ze doen het geloof aan een Blanken-vrede, aan een „wereld-vrede" te niet. Wat dit betreft, zelfs het Kelloggspact, genoemd „the biggest event in modern diplomatic history", „une véritable révolution", „de grootste stap, die ooit was gezet op den weg naar den vrede", houdt in de „taboe"-verklaring voor het pact van zekere gebieden „waarvan het welzijn en de integriteit een bijzonder en vitaal belang vormen voor den vrede en de veiligheid van het Britsche Rijk."

Dit copieeren van de Amerikaansche Monroe-leer (Amerika zelf was begonnen kwesties, bestreken door de origineele Monroe-leer, buiten het verdrag te stellen!) zal vanzelfsprekend niet alleen door Engeland, maar ook door iedereen ondertekenaar van het pact geschieden, — hetzij in duidelijke woorden, hetzij door een Jezuitische reservatio mentalis. Dus zal het Kelloggspact voor de koloniën en half-koloniale gebieden van nul en geener waarde blijken.

Men kan bij het beschouwen zulker gebeurtenissen desgewenscht optimistisch zijn, zeggen dat er, ofschoon in een zeer langzaam tempo, toch vooruitgang is in de richting van den vrede, althans in de richting van het bemoeilijken van den aanvalsoorlog en het verdrag van Kellogg daarvan een symptoom is. Hoewel de geheime diplomatie, in strijd met een der nieuwe beginselen, luidruchtig gelanceerd na den grooten oorlog, maar zeer ten deele is afgeschaft, kan men zeggen dat er in de internationale betrekkingen in ieder geval toch méér openbaarheid wordt betracht. De optimist kan zich na dergelijke redeneeringen aan tevredenheid overgeven.

Maar dan, als die optimist niet uit louter optimisme de oogen toeknijpt voor alle onplezierige problemen, moet hij zich toch de vraag stellen, hoever „men" dien vrede wensch uit te strekken. Want vrede onder de Blanken beduidt nog lang geen ware wereld-vrede.

Een gewaarborgde vrede tusschen de Blanken zonder gelijktijdige oplossing van het koloniale probleem, beduidt eenvoudig de voorbereiding van een alles overtreffenden oorlog, n.l. dien tusschen al wat blank en al wat gekleurd is.

Van de zijde der Blanken kan men over dit aperçu de schouders ophalen, verzekerd als ze zich houden dat hun betere bewapening, techniek enz. toch een overwinning waarborgt. Maar zulk een overwinning ware in hare gevolgen, moreele en andere, erger dan een nederlaag. Trouwens, zóo zeker is, gezien de snelle opkomst der Oostersche staten, die overwinning niet.

Neen! Als wij ons afvragen, wat de koloniale mogendheden met ons, gekoloniseerd voor hebben, dan is er nog géén reden voor optimisme!

De Monroe-leer-besmetting is, als gezegd, binnengedrongen in het Kelloggspact ten aanzien van de koloniën, mandaatgebieden etc. Want dat zijn ongetwijfeld „gebieden van vitaal belang voor den vrede en de veiligheid" van de koloniale mogendheden. Zie de miljoenen werklozen in Europa, de subsidies gegeven om de nijverheid staande te houden, het overschot ook aan intellectueele arbeidskrachten, kortom, de overbevolking van Europa.

Dit alles zou zonder koloniën een nog veel onrustbarender aspect aannemen en gevaar opleveren voor de rust en de veiligheid der mogendheden. Zoolang ten minste de Westersche volken zich niet bezinnen en de economische basis hunner rijken niet grondig herzien in den zin van economische zelfbeheersching, beperking der weelde, vermindering der behoeften.

We vonden onlangs een karakteristiek bericht in

een dagblad uit Holland. Het betrof de oprichting te Parijs van een Koloniale Commissie voor de Latijnsche (dus Italiaansche, Iberische en Fransche) Pers, waarin echter ook Hollanders zijn betrokken (b.v. de heer v. d. Vlugt van de frisch-kapitalistische en imperialistische „Monde Nouveau").

Die pers-commissie stelt zich ten doel:

1. „het oplossen van de voornaamste vraagstukken en het uit den weg ruimen van geschillen, die kunnen ontstaan tusschen de koloniale mogendheden;

2. „het bevorderen van de samenwerking op economisch en technisch gebied, ten einde te komen tot een sneller in exploitatie brengen van de respectieve koloniale gebieden;

3. „het organiseren van gemeenschappelijke belangen in het bijzonder waar het internationale problemen betreft;

4. „het bevorderen van de materiele evolutie der inlandsche bevolking."

Deze pers-alliantie is de vooruitgeworpen schaduw van de komende samenwerking der koloniale mogendheden zelf. Immers moeten die mogendheden wel samenwerken om hunne koloniën zoolang mogelijk te behouden; in de eerste, tweede en derde plaats uit eigen belang en in de laatste... „in het belang van de materiele en moreele evolutie der Inlandsche bevolkingen"(!)

Dáarin, in die koloniale „entente", ligt de betekenis van de ontmoeting der beide landvoogden van Indo-China en Indonesië. Voor den goeden lezer blijkt dit duidelijk uit de redevoeringen, door de beide Excellenties gehouden bij hunne ontmoeting te Batavia.

Bij deze ontvangst van den G.-G. van Indo-China op 10 April te Weltevreden zijn er kostelijke dingen gezegd, die in een interview van den hoofdredacteur van „de Locomotief" met Z.E. Pasquier ten overvloede duidelijk hun belichting hebben gekregen.

Z.E. Gouverneur-Generaal de Graeff begon zijn welkomstredevoering met te herinneren aan de „magistrale rede", vier jaar geleden door een der voorgangers van Excellentie Pasquier, den heer Albert Sarrant, gehouden voor „l'Université des Annales", waarin de bedoelde staatsman constateerde dat de menschheid ten opzichte van haar economische en politieke geschiedenis perioden heeft doorlopen welke men gewoonlijk noemt naar de zee die in zulk een periode het centrale punt van aantrekking aller belangen, aller bewegingen vormde. Zoo hebben wij, volgens Sarrant, achtereenvolgens gekend de periode van de Middellandsche Zee en de periode van den Atlantischen Oceaan. Nu zijn we in die van de Stille Zuidzee.

Daarop vervolgde Z.E. de Graeff:

„Het lijkt mij noodzakelijk, dat twee Europeesche volken, die tegelijkertijd twee maritieme en twee groote koloniale volken zijn in het gebied van de Stille Zuidzee, niets zullen nalaten dat er toe kan bijdragen elkaar beter te leeren kennen, beter elkaar behulpzaam te zijn. Ik betuig mijn algeheel bijval aan een anderen Franschen koloniaal expert, Angoulvant, die er op wees, dat Frankrijk en Holland in hun uitgestrekte gebieden in Azië met elkaar kunnen wedijveren zonder naijver en zonder elkaar te kwetsen, daar dezelfde problemen voor ons liggen en daar niets in den weg staat aan een loyale en vriendschappelijke samenwerking."

Hier wordt er dus niet onduidelijk op gewezen, dat de zich keerende politieke situatie, de verschuiving van het wereld-zwaartepunt van Europa naar de Stille Zuidzee, aanleiding is om elkaar de behulpzame hand te bieden.

Hier zien we de projectie eener koloniale entente tusschen twee Europeesche volken, om samenwerkende te houden wat men heeft, of althans door verwijdering van wedijver elkander bij de komende Stille Zuidzee-problemen te steunen.

Wij kunnen daar tot zekere hoogte vrede mee hebben, doch niet met het verhullen van de werkelijke bedoelingen. Als Jhr. de Graeff, zich bedienende van den ietwat pathetischen stijl, hem somwijlen eigen, in de aangehaalde redevoering zegt: „Slechts dat land is koloniale bezittingen waard, dat in zijn koloniën een juiste richting geeft aan het werk der moreele, intellectueele en economische opvoeding van de bevolking van het land", dan is dat ongetwijfeld werkelijk zijn persoonlijke overtuiging. Doch die overtuiging is niet de oorzaak en wijst ook niet het doel aan van deze opmerkelijke koloniale ontmoeting. Dat de bestuurders der koloniale christelijke mogendheden elkaar zoeken en vinden, bewijst dat er positieve internationale gevaren in de Stille Zuidzee dreigen, waarvoor men beangst is en waartegen men tegenweer zoekt.

En dáarvan kwam in de rede van Z. E. de Graeff nu tot uiting. Wel echter, ofschoon dan eenigszins verdekt, in het antwoord dat de Landvoogd van Indo-China gaf, waar hij sprak:

„Zooals het Uwe, is ook ons terrein rijk aan moeilijkheden, alsook aan beloften. Het biedt aan de moderne werkzaamheden, aan den wetenschappelijke arbeid, aan de moeiten van allen onbeperkte verwachtingen. Zooals gij, hebben ook wij een

gerechtvaardigde eerzucht om het vruchtbaar te maken. En ten laatste, zooals gij hebben ook wij den nobelen plicht om 't moreele en sociale erfdeel, dat de inheemsche bevolking onder onze bescherming heeft gesteld, te bewaken. Onze bedoelingen zijn gelijk, onze wegen loopen parallel. Niets kan ons tegenover elkander stellen, niets zou ons kunnen verdeelen."

Een goed verstaander had geen behoefte aan méér; Z. E. kon het daarbij laten. De bedoeling van het diplomatieke spel was geannonceerd. Het ging tegen een gemeenschappelijke maar..... ongenoemden vijand.

Wij Indonesiërs behoeven voor de rest over die „zedelijke" roeping ons hoofd niet mee te maken. Wij weten van oudsher wat deze taal beduidt.

Bij alle optimisme, ziet het er na de beschouwde redevoeringen en het interview van Z.E. den G.-G. van Indo-China met den hoofdredacteur van „de Locomotief" somber uit.

Niet voor ons. Wij bemerken dat het getij ons gunstig is. Maar wel voor het kleine Nederland. In den maastroom der internationale koloniale politiek wordt het gedreven in een richting, die het noodlottig kan worden.

In bedoeld interview zegt de heer Pasquier o.a.:

„Er is voor het uitwisselen van gedachten en ervaringsgegevens tusschen koloniale regeeringen in het Verre Oosten een urgentie, die men aldus zou kunnen aanduiden: *De Westersche bestuurders hebben in het Oosten een taak te vervullen, een roeping te volgen en waar de uitvoering van die taak bedreigd wordt, zijn zij wapenbroeders.* Het is ons allen bekend en het is ook hier bekend, dat er menschen zijn die meenen dat reeds een deel van onze taak of zelfs onze geheele taak overgenomen zoude kunnen worden. Onder hen die, na een studie in Europa of Amerika, terugkeeren in hun land, bevinden zich dezulken en wij allen weten wel dat zij zich vergissen en dat zij de krachten, noodig om deze volken te leiden, nog niet bezitten. Wij weten eveneens dat buitenlandse invloeden hen in hun dwaling stijven en dat Moskou zich de leiding toekent van allen, die de roeping der Westersche bestuurders in het Oosten miskennen. Daartegenover niet in de laatste plaats is overleg en samenwerking noodig.

„Daartegenover gevoelen wij ons de vertegenwoordigers van de Westersche civilisatie. Wij weten dat wij werkzaam zijn voor het welzijn en voor de ontwikkeling van de volken die de historie aan onze hoede heeft toevertrouwd. Wij zien tegenover ons allerlei krachten die samenspannen om de vervulling van die roeping te beletten. Zij, die vijandige en schadelijke krachten, vormen een eenheidsfront en er staan te hooge belangen op het spel dan dat wij langer verdeeld of geïsoleerd zouden mogen blijven. Sterk in onze overtuiging, sterk in onzen arbeid en sterk in de zekerheid dat wij hier de Beschaving en de Orde vertegenwoordigen, tegenover de krachten die slechts ondergang en chaos zouden brengen, moeten wij bedenken dat wij gezamenlijk onze taak zooveel beter kunnen uitvoeren."

Ziehier in minder omzichtige woorden het doel en streven der in de redevoeringen feitelijk reeds tot stand gekomen koloniale entente helder omlijnd, den ongenoemden tegenstander duidelijk bij den naam genoemd!

Neen waarlijk, deze Excellentie is rechtuit genoeg. Niet hij die zich bezondigt aan een diplomatiek spel met halve woorden! Naast Moskou zijn daar de Aziaten die „meenen dat reeds een deel van onze taak of zelfs onze geheele taak overgenomen zoude kunnen worden." En nog duidelijker wordt Z.E., vervolgende: „Zij, die vijandige en schadelijke krachten, vormen een eenheidsfront, enz."

Welke journalistieke uitwassen uit dit gevaarlijke en bedenkelijke interview, uit deze uitlatingen van den verantwoordelijken bewindvoerder van Indo-China opbloeien, kunnen onze lezers gewaar worden uit een artikel van Z. in het „Soer. Hbl." van 23 April 1929.

Ook onze reactionairen hebben de boodschap, die hun een „blijde boodschap" lijkt, blijkbaar begrepen. Zij juichen al over het blanke eenheidsfront, het Hollandsch-Fransche (enz.). Het spijt hun alleen maar dat Duitschland, momenteel zonder koloniën en dus niet van de partij is! Maar wie weet, mogelijk valt dit nog wel te verhelpen!

Inderdaad, de taal door deze Excellentie gesproken, was duidelijk; het ware verkeerd haar niet te willen verstaan.

Men rekt om een conflict in de Stille Zuidzee. En in plaats van een gezonde vertrouwenspolitiek

M. Z. Booleman's Postzegelhandel

AMSTERDAM

Galerij 47 (bij Paleis v. Volksvlijt) - Tel. 34092

IN- EN VERKOOP VAN POSTZEGELS

Vraagt gratis Prijscurant

5741

te volgen en op de economische en geestelijke weerbaarmaking van de Indonesiërs en de andere betrokken volkeren aan te sturen, verwachten de Europeesche Staten heil van een koloniale alliantie der Westersche machten. Een alliantie, die de tegenstelling blank en gekleurd verbreedt en verscherpt.

De vertrouwenspolitiek waar Z.E. De Graeff persoonlijk in geloofd, komt door die machtige imperialistische en anti-Inheemsche stroomingen in een allerongelukkigste positie.

Alles wijst er op dat „Men”, de groote imperialistische wereldmachten, de Indonesiërs en de andere Oosterlingen feitelijk nog als „barang” beschouwen.

Maar veilig voelt men zich niet meer en, gelijk zoo vaak geschiedt, door den angst gaat het gezond politiek begrip te loor.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde, (Uitg. K. Bat. Gen. v. K. en W.) Deel LXVIII bevat deze bijdragen: Dr. F. D. K. Bosch: De Inscriptie van Keloerak. — Suniti Kumar Chatterje: The foundations of Civilisation in India. — V. Obdeijn: Indragirische Weefkunst.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië, (Uitg. Ver. t. bevord. der Geneesk. Wetensch. in N.-I.). Afl. 6 van 10 Juni l.l. Behalve de zuiver medische bijdragen een feuilleton: De organisatie van den medischen en hygiënischen dienst in het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra, door Dr. W. Kouwenaar, Directeur v. h. Pathologisch Laboratorium Medan-Sumatra. En, als ingezonden: Nog eens de ziektegevallen op de „Insulinde”, door P. C. Flu, P. Th. L. Kan en G. J. W. Koolemans Beijnen, hoogerleeraren te Leiden.

Locale Belangen,

Orgaan van de Vereeniging voor Locale Belangen. Inhoud der 12e aflev., van 16 Juni 1929, o.a.: Contact Gemeentebestuur en Inheemsche Bevolking, door Slamet. — Onder Decentraliana: De taak van den Veterinair hygiënist bij de Indische Gemeente, en Onder het Maleisch Gedeelte: Bestuurs-hervorming door R. Slamet.

Techn. Tijdschr. v. Ned. en N.-I. „Spoorwegtechniek” In No. 6 van Juni o.a. „Eenige gegevens ter beoordeeling van de mogelijkheid van export van stalen schepen naar Indië, door Ir. G. Cool.

Korte berichten van Landb, Nijverb. en Handel.

(Uitg. Dep. v. L., N. en H. te Buitenzorg). In het No. van 21 Juni, No. 25, behalve de gewone mededeelingen, kennisgevingen enz.: De markt in Nederland voor enkele specerijen gedurende 1928. — De buitenlandsche handel van de Philippijnen gedurende 1928. — De markt in de V.S. v. Amerika voor enkele koloniale producten begin April 1929. — Het Duitsche koffiegebruik. — Maandcijfers betreffende den economischen toestand van N.-I. 1929, No. 4.

Algemeen Landbouwweekblad v. Ned.-Indië.

Inhoud van het No. van 15 Juni, No. 51. Klappercultuur, door F. A. Wilkens. — Machine voor het ontbolsteren van koffiebossen. — Bereidingswijze van tabaksbladeren. — Over omnivore insecten in copra. — Selectie van Hevea op Java, door O. de Vries, J. Schweizer en F. W. Ostendorf (Introductie, wordt vervolgd). — Het arbeidscontract. — Rubber-propaganda. — De selectie van Oliepalmen (Elaeis Guineensis Jacq), door Ir. J. F. Schmole. — Zuurvast metselwerk. — Sprokkelingen uit de buitenlandsche pers (Rubberproductie in N.-I.). — Beschrijving van Orchideeën die in Ned.-Indië gekweekt kunnen worden, door P. M. W. Dakkus, hortulanus Buitenzorg (vervolgd). — De wereld-tabaksproductie. — De toekomst der rubbermarkt. — Goede verwachtingen in Belgische kringen (van den correspondent van „De Maasbode”). — Assistenten-moorden. — Weekrevue, Boekentafel, Markt- en Oogstberichten.

Spoor- en Tramwegen.

Tijdschrift voor het Spoor- en tramwegwezen in Ned. en Indië. In het No. van 23 Juli o.a. Ir. R. M. Weitzenböck: Steenen of ijzeren wegen voor Sumatra II.

Ons Suriname

Zendingsblad uit de Ev. Broedergemeente. In het Juli-No. behalve bijdragen op het gebied der Zending: „Op reis in de West”, door H. Bielke.

Mededeelingen van „De Handelsveren. in Medan”.

No. 11 van 15 Juni: Overzicht van den economischen toestand van de Oostkust van Sumatra gedurende de eerste drie maanden van het jaar 1929. — De economische toestand van Palembang.

Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan-Sumatra.

Tweede Serie No. LXI: Meteorologische gegevens omtrent de Tabaksondernemingen ter Sumatra's

Oostkust in 1928, door Dr. J. Kuyper, Directeur van het Deli Proefstation.

De Indische Mercur,

van 24 Juli. Inhoud: Bericht van de Afdeling Handelsmuseum van de Kon. Ver. „Kolon. Instituut”, No. 46. Baroes-kamfer, enkele bijzonderheden naar aanl. van een nieuwe aanwinst, door Ir. W. Spoon. — Sterke bloei van het maaltriet op Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Productie, uitvoer en verbruik van suiker op Java gedurende de laatste 4 jaren, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Positie van de Java-suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Econ. Overzicht van N.-I., de Straits Settlements, Britsch-Indië, China, Honkong en Japan over 1928 (verv. en slot). — Ondernemersraad voor Ned.-Indië. — De Handelsvereniging te Soerabaja. — Voorts: Kultuurberichten, Productieberichten van Kultuurondernemingen. — Kleine mededeelingen, Verkeerswezen, Financiële berichten en verslagen. — Mijnbouwberichten en productieopgaven, Nieuwe Maatschappijen, Personalial, Dividenden, Spoor- en tramwegontvangsten. — Ten slotte: Koloniaal Instituut (Afd. Handelsmuseum).

De Banier,

Christ. Weekblad voor Ned.-Indië. In No. 24 van 13 Juni: Indische reisbrieven. V. Oelee Lheue — Kota Radja.

De Indische Post

van 22 Juni opent met een hoofdartikel „Onze meening”. De finale ontkenning. Naar aanl. van de rede gehouden door den Gouv.-Generaal bij de opening der Volksraadzittingen op 15 Juni l.l.

De Hollandsche Revue

van 15 Juli, No. 14 bevat o.m.: De les van Curaçao. Een ontwapend Nederland is een verloren Nederland, door J. G. Boon. Met dit besluit: „Twee politiemannen zijn gevallen, terwijl zij hun plicht, naar wij hopen en gelooven, deden. Een hulde aan hen is op haar plaats, een woord van sympathie aan de familieleden eveneens. Laat het daarbij blijven. Geven wij kort en mannelijk den dooden de eer, die hun toekomst, maar vergeten wij den dood te groote belangstelling te geven. Vroeg of laat komt die voor ons allen. Met eere dien te ondergaan, hem niet te vreezen als het meest ontzettende wat een mensch overkomen kan, daarheen moet de opvoeding voeren. Dit begreep de Venezueelsche generaal Gabriël Lacle. Begrepen onze autoriteiten op Curaçao dit ook?”

De Indische Verlofganger

van 26 Juli No. 51: Eene Indische strooweduwe, door S. Kalff. — J. F. A. Cateau van Rosevelt, door Fred. Oudschans Dentz.

Suriname.

Wij hebben het genoegen gehad Donderdag namiddag, 25 Juli, de opening van de tentoonstelling „Het Koloniale Boek” in het stedelijk Gymnasium bij te wonen.

Een beschrijving van de openingsplechtigheid geven wij niet. Evenmin een beschrijving van de schitterend geslaagde tentoonstelling, waarvoor het comité van voorbereiding allen lof verdient. Ons doel is hier alleen om alle Surinamers, die daartoe in de gelegenheid zijn, en voorts allen die belang stellen in Suriname, aan te sporen de tentoonstelling, die tot 10 Augustus geopend is, te bezoeken. Een andere gelegenheid om zoovele belangrijke boekwerken over Suriname — oude en nieuwe — bijeen te zien, zal zich misschien nimmer weer voordoen. Wij zagen daar ook tentoongesteld een buitengewoon mooi manuscript van Gouverneur Nepveu, geschreven in 1769, toebehoorende aan den heer Fred. Oudschans Dentz. Als bewijs van toegang (15 cents) geld een aardig boekje, waarvan het op Oost-Indië betrekking hebbende deel is geschreven door Johan Koning en dat betreffende West-Indië door Oudschans Dentz.

De tentoonstelling is open van 10—4 uur.

* * *

Eenige weken geleden namen wij uit een brief van Prof. Sleswijk in „De Telegraaf” van 21 Mei het volgende stukje over, betrekking hebbende op de petroleumvondsten in Suriname:

„... Ten slotte nog 'n pikante bijzonderheid. Dezer dagen werd in Paramaribo gesignaleerd (ik heb hem trouwens zelf gezien) de heer Philippovitch, een geoloog die zijn bureau toevallig in denzelfden wolkenkrabber aan Broadway heeft, waar ook de kantoren van de Standard Oil zijn gevestigd.

Dit „verschijnsel” is misschien niet zonder belang, nu de Koninklijke geen vertrouwen toont in de Surinaamsche olie-mogelijkheden en zich afzijdig houdt.”

„De West” van 25 Juni en „De Surinamer” van 27 Juni namen ook dit stuk over. „De West” teekent daarbij aan:

„Wij kunnen hieraan toevoegen, dat de heer Philippovitch een bezoek heeft gebracht aan een terrein in Para, waar men meende aanwijzingen van petroleum te hebben gevonden.

Men verzekerde, dat de bezoeker met de beste indrukken vertrokken is.”

„De Surinamer” voegt aan Prof. Sleswijk's mededeeling dit toe: „Wij kunnen over dit pikante hapje nog wat pikante saus gieten. Indertijd weigerde deze heer zich uit te laten over het doel van zijn komst. Toch werd bekend, dat hij naar het Paragebied ging, waar hij werd gezien op terrein, waar men meende aanwijzingen voor petroleum te hebben. Bij zijn vertrek was hij ongeveer even gesloten als bij zijn komst.”

* * *

In hetzelfde nummer van „De Surinamer” lezen wij dat de vereeniging Kong Gnie Tong een Chinese school te Paramaribo heeft geopend. De lessen — die uitsluitend toegankelijk zijn voor kinderen van Chinese afkomst — worden in den namiddag gegeven.

* * *

Men schrijft uit Coppename aan „De Surinamer” van 30 Juni:

„... Naar ons hier verteld werd, hebben de Indianen van de Wayombo concessies aangevraagd en verkregen voor houtbewerking. Op grond daarvan trachten nu de Indianen van Calebaskreek ook in het bezit te komen van concessies.

Eenigen tijd geleden werden de Indianen van Calebaskreek, die palissaden hadden gespleten en verkocht, vanwege het Boschwezen aangeslagen in de retributie naar reden van een gulden per 500. Zij stonden hierover ten zeerste verbaasd en begripen niet, hoe het mogelijk is, dat zij daarvoor nog moeten betalen.”

De arme Roodhuiden nu ook in den greep van den Fiscus!

* * *

„De West” van Juli schrijft over het bezoek van het vliegtuig Washington, een tweemotorig vliegtuig van de New York Rio and Buenos Aires Line incorporated, dochtermaatschappij van de Trinidad Safety Airways Inc. Op de reis van Demerary naar Paramaribo hadden de vliegers buitengewoon slecht weer. Toen zij het vuurschip gepasseerd waren viel er zulk een dichte regen, dat zij besloten niet door te vliegen naar Paramaribo, doch te landen bij het Fort Nieuw Amsterdam. Onder eigen kracht werd daarna opgevaren naar Paramaribo.

„Mag men de geruchten gelooven — aldus „De West” — dan is dit vliegtuig een verkenningsvliegtuig en de voorlooper van een geregelden dienst tusschen New-York en Buenos Aires met veertig tusschenstations, waaronder Paramaribo. Zelfs verzekert men, dat deze maandelijksche dienst reeds begin volgend jaar wordt omgezet in een wekelijkschen dienst.”

Hetzelfde blad heeft nog een bericht over den Pan Amerikaanschen Luchtvaartdienst voor West-Indië. Deze dienst, die tot Cristobal (Kanaalzone) loopt, wordt nu verlengd tot Curaçao, via Columbia, Cartagena, Baranquilla en Maracaibo.

De vertegenwoordiger der Maatschappij onderhandelt met het Gouvernement van Trinidad om zoo mogelijk, den dienst reeds in Juli te kunnen uitbreiden tot dat eiland.

Verder hoopt hij overeenkomsten te kunnen treffen, om reeds in Augustus den dienst uit te breiden tot de Guianas. Of hieronder ook Suriname begrepen is vermeldt het bericht niet.

* * *

Wij ontvingen de eerste twee nummers van het nieuwe blad van den heer P. A. May „De Banier van waarheid en recht”, dat 2 maal in de week zal verschijnen. De heer May zet zijn standpunt als volgt uiteen:

„Er is een tijd van komen en een tijd van gaan”. Gelukkig hij, die dat intijds bedenkt en begrijpt, want dan weet hij ook in te zien wanneer zijn tijd van „gaan” zal zijn aangebroken.

Was het nu voor mij de tijd van „gaan”, d.i. de tijd van het mij terugtrekken uit het Publiek en Politiek leven van Suriname, mijn geboortegrond?

Deze vraag nam in de laatste dagen mijn geheele geestesleven in beslag en de beantwoording daarvan werd mij niet gemakkelijk gemaakt, toen welmeenenden zich gerechtigd achtten in deze als adviseurs te mogen optreden en mij, wijzende op de vele doornen op 's levens pad, waaraan ik mij had verwond, in overweging gaven voortaan een andere richting op te gaan en in dit land Gods water over Gods akker te laten vloeien, omdat het boven menschenkracht gaat iets goeds in Suriname te bereik en de alhier heerschende wantoestanden en misstanden met enig succes te bestrijden.

Het is dan ook na lang en ernstig nadenken en overwegen dat ik, hoewel wetende niet jong meer te zijn, er toe besloot den tijd van „gaan” zoo God het toelaat nog eenige jaren te verschuiven en te doen en te vervullen mijn plicht als kind van het land, d.i. te strijden, zoolang het nog dag is, voor de belangen van Land en Volk.”

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	Hollandsche Bank voor West-Indië	Incasseringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
	Keizersgracht 25 AMSTERDAM C) Tel. 31290 en 35290 CURAÇAO CARACAS VENEZUELA	
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008		

Curaçao,

De bovenwindsche eilanden.

Wij hebben meegedeeld, wat het officieele onderzoek naar de klachten van St. Eustatius heeft opgeleverd. Het ging om het beleid van den pl.v. gezaghebber, vooral na de orkaan. De gouverneur heeft mee, dat uit het onderzoek niet gebleken is, dat deze gezaghebber zou zijn te kort geschoten. Dat is wel jammer voor dezen. Immers er had moeten blijken, dat hij niet te kort is geschoten. En het slot is, dat de gouverneur de vervanging van den pl.v. gezaghebber overweegt, omdat hij de vereeniging van dit ambt met dat van schoolhoofd niet gewenscht acht.

De *Amigoe* van 13 Juni l.l. bevat nu weer een paar brieven van St. Eustatius. Twee zijn pro-, het andere is contra dien ambtenaar. Het slot van het laatste stuk luidt:

„Men is in het gebiedsdeel Curaçao wel zeer gevoelig voor critiek; zelfs het te berde brengen van zakelijke beschouwingen wordt onmiddellijk aangewoeld als een persoonlijke aanval en in de huidige politieke constellatie is het leveren van critiek door middel van de pers de eenigste manier om de wenschen en gevoelens van de bevolking te openbaren.

Wie eenigszins met deze eilanden bekend is, zal toch moeten toegeven dat het instituut van „landraden” een wassen neus is, terwijl van den Koloniaal Raad weinig verwacht kan worden, in de eerste plaats, omdat de afstand te groot is en ten tweede omdat het meerendeel van de leden met de toestanden op deze eilanden volslagen onbekend is.

Wij willen gaarne erkennen dat de Gezaghebber van de Bovenwindsche eilanden zijn best doet; administratief zullen de zaken wel in orde zijn, maar deze eilanden hebben niet alleen behoefte aan een goede administratie, zij hebben een bewindsman noodig met een ruimen blik, die leiding weet te geven bij het werk van de economische opheffing van deze eilanden, die het volle vertrouwen geniet van de bevolking en het prestige van het gezag zoodanig weet hoog te houden, dat de bevolking hem in alle omstandigheden als de onvooroordeelde bestuurder kan beschouwen.”

Scheepvaartbeweging.

In het eerste kwartaal zijn op Curaçao binnen gevallen 1703 stoomschepen en 606 zeilschepen, metende achtereenvolgens 9.589.789 en 86.187 M³. netto.

De afgetreden havenmeester gehuldigd.

Naar wij vernemen heeft het Curaçao Sub-Comité van de „The Association of West-India Transatlantic Steamships Lines” den heer C. Hoek een huldeblijk aangeboden, als blijk van waardering voor de jarenlange goede verstandhouding en vele goede gepresteerde diensten als havenmeester alhier. (A. d. C.)

Vliegdiens Amerika-Curaçao.

Volgens een telegram van de U. P., gepubliceerd in de B. C., zal den 21sten dezer een vaste vliegdiens tusschen Amerika en Curaçao geopend worden. De vliegtuigen vertrekken van New-York over Florida, Miami, Habana, naar Cristobal, om van daar via Cartagena en Barranquilla (Colombia) naar Curaçao te komen. Van hier zal later de dienst worden uitgebreid tot Venezuela. (A. d. C.)

Stellingen.

De heer Ir. G. J. H. Molengraaff, die 20 Juni l.l. aan de Technische hoogeschool te Delft den graad van doctor in de technische wetenschap behaalde op een proefschrift over *Geologie en geohydrologie van het eiland Curaçao*, heeft daarachter o.m. deze stellingen opgenomen:

XIV. De geologische gesteldheid van het Waai-gat en omgeving op Curaçao laat niet toe daarvan een haven voor zeilschepen te maken door den mond tijdelijk af te sluiten en het water uit te pompen en daarna de bodem in den droge op de vereischte diepte te brengen.

XV. De Koloniale Raad van Curaçao, waarin uitsluitend personen benoemd worden die inwoners zijn van de hoofdstad van het eiland Curaçao, is dientengevolge een lichaam dat de geheele Kolonie niet behoorlijk kan vertegenwoordigen. Dit leidt tot verwaarloozing van de belangen der overige eilanden. Het is daarom gewenscht de Bo-

venwindsche eilanden van de Kolonie Curaçao af te scheiden en den gezaghebber van deze eilanden rechtstreeks te stellen onder de bevelen van de Kroon.

XVI. Aanvaarding van de voorstellen van de Commissie van Advies omtrent de herziening van de West-Indische Regeeringsreglementen en begrotingspolitiek zou de ontwikkeling van de West-Indische overzeesche gewesten niet bevorderen.

Voor de militairen.

De kerkeraad van de Ned. Hervormde Gemeente te Rotterdam heeft besloten ds. P. G. de Vey Mesdagh een buitenlandsch verlof van een half jaar te verlenen ter zake van een door de regeering aan dezen predikant gedaan verzoek om zich beschikbaar te stellen voor het behartigen van de geestelijke belangen van de militairen in Curaçao. Hij is trokken.

* * *

Een ingezonden bijdrage van Mr. Eskes bereikte ons te laat, om nog in dit nummer te kunnen worden opgenomen.

Uit den Verren Vreemde.

Verandering in de Britsch-Egyptische politiek.

Toen de moeilijkheden, welke de Britsche oorlog-politiek in Egypte ondervond, daar in 1923 tot onduidelbare uitingen kwamen, die culmineerden in de bomaanslagen en in den moord op den Sirdar Sir Lee Stack gepleegd, oordeelde de regeering in Londen het noodig voor het Hooge Commissariaat te Kaïro een persoonlijkheid te kiezen, die door vastheid van wil en kracht van handelen zou imponeren. De keuze is toen gevallen op Lord George Lloyd, die als gouverneur van een provincie in Britsch-Indië getoond had over die eigenschappen in groote mate te beschikken. Dit wordt niet door iedereen voldoende in aanmerking genomen, bij het commentaar dat dezer dagen ten beste wordt gegeven om het ontslag, dat den Hoogen Commissaris, zij 't al op zijn verzoek, door de nieuw opgetreden Labour-regeering is verleend, te gispn.

De nationalistische partij dreigde in Egypte den revolutionairen weg op te gaan, zij is verplicht geworden in te binden. 't Is natuurlijk thans niet te zeggen, hoe 't zou hebben kunnen loopen of zou zijn gelopen, indien de Britsche vertegenwoordiger een minder krachtige persoonlijkheid ware geweest, maar de onderstelling mag toch geuit worden, dat de Koning van Egypte in dat geval de extremistische Wafdpartij niet zoo beslist en krachtig zou hebben durven weerstaan als hij dit nu gedaan heeft.

Van het oogenblik dat Koning Foead den wil getoond heeft om Egypte's onafhankelijkheid beter tot haar recht te doen komen, dan sedert haar proclamatie 't geval is, en toch in goede samenwerking met Engeland te blijven, schreef staatsmansbeleid een toeschietelijke houding voor. En toen de koning zijn goedkeuring hechtte aan de politiek van Mahmoed Pacha, wiens bestuur werd ingezet met het naar huis zenden voor drie jaren van het Parlement, om den loop der zaken eerst in het goede vaarwater te leiden, toen had de minister van Buitenlandsche Zaken Austen Chamberlain moeten inzien, dat verandering van den Britschen vertegenwoordiger noodig was geworden. Maar Lord Lloyd is toen aangetreden. Hij is zich gelijk gebleven, hetgeen in deze als een fout kan worden beschouwd. Doch Chamberlain, die wist wat hij aan hem had, die ook bij menig geschil nog gemerkt heeft dat de Hooge Commissaris dezelfde stalen Hein bleef, had bijtijds op een eervollen aftocht voor hem bedacht moeten zijn. Hij had hem moeten vervangen door een vertegenwoordiger, die, meer diplomaat, door geduld en verzoenenden geest met koning Foead en Mahmoed Pacha zou hebben willen meewerken, om, door tijdige, verstandige hervormingen, den extremisten den wind uit de zeilen te nemen.

Het mag, dunkt ons, den nieuw opgetreden minister van Buitenlandsche Zaken, Henderson, niet ten kwade aangerekend worden, dat hij, spoedig na zijn optreden, besloten heeft te doen, wat zijn voorganger had nagelaten.

Henderson heeft dien stap ook niet verricht op een wijze, die laakbaar is, al kan er verschil van opvatting bestaan over een detail van ondergeschikt belang.

De afgetreden liberale minister Churchill heeft

Lord Lloyd een slechten dienst bewezen, door de Labour-regeering over haar houding in deze aan te vallen, op de wijze waarop hij dit heeft gedaan. De zaak is in de beide Huizen in debat gebracht en Mac Donald en Henderson zijn daar met eere uit den strijd gekomen.

Momenteel zijn koning Foead en Mahmoed Pacha in Londen. De nieuwe regeering zal de gelegenheid wel niet ongebruikt laten om tot vruchtdragende besprekingen te komen. Bij de gevoerde debatten in het Parlement is door haar de verzekering gegeven, dat geen besluit van ingrijpenden aard zal worden genomen zonder dat de dominions daarin gekend zullen zijn, noch ook zonder medewerking van het Parlement. Werd overigens omtrent de toekomstplannen niets van beteekenis toegezegd, een blad te Kaïro is met een onbescheiden onthulling gekomen, die daaromtrent echter wel vrij uitvoerige mededeelingen ten beste geeft. Dit nieuws van El Mokattam is eerst tot een verzinzel verklaard; daarna minder stellig tegen gesproken; of een mogelijk schema voor onderhandelingen genoemd.

't Wil ons niet onwaarschijnlijk voorkomen, dat het inderdaad het schema kan zijn, dat Mahmoed Pacha aan de Labour-regeering wenscht voor te leggen.

Is dit zoo, dan zal de nieuw te benoemen Hooge Commissaris, of, zooals geruchten beweren, de nu te benoemen „gezant”, wel een instructie meekrijgen, die het schema tot handleiding neemt voor de in te luiden nieuwe politiek, al zullen Parlement en dominions ook wel gelegenheid krijgen hun woordje mee te spreken.

De tekst van het ontwerp verdrag zou, volgens El Mokattam aldus luiden:

1. De Britsche troepen in Egypte worden overgebracht naar de zone van het Suez-kanaal.
2. Groot-Brittanje stemt toe in de afschaffing van het kapitulatierecht;
3. Groot-Brittanje geeft zijn rechten op de bescherming der minderheden op.
4. Een klein gedeelte van het Egyptische leger keert naar Soedan terug.
5. De post van den Britschen Hoogen Commissaris in Egypte wordt veranderd in een Ambassadeurs-post.
6. Het Egyptische gezantschap te Londen wordt verheven tot den rang van ambassade.
7. De bevoegdheden der consulaire gerechtschoven gaan over op de gemengde rechtbanken.
8. De functie van rechts-adviseur voor de bescherming van buitenlanders blijft bestaan.
9. De functie van financieel adviseur in verband met de publieke schuld blijft bestaan.
10. De schulden aan Egypte voor het Soedan-gebied worden erkend.
11. Het verdrag over Soedan van 1899 wordt erkend.
12. Groot-Brittanje steunt Egypte met zijn gewapende macht in geval van een aanval van een derde mogendheid tegen Egypte, terwijl omgekeerd Egypte Groot-Brittanje in hetzelfde geval steunt.

Het Kaïro'sch blad voegt er aan toe, dat de Britsche regeering er op staat, dat elk nieuw verdrag geratificeerd wordt door een vrij gekozen Egyptisch parlement.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

Excursie naar het Koloniaal Instituut gaat niet door, ondanks 't feit dat zich zelfs zes leden hadden opgegeven.

HET BESTUUR.

Afdeling Arnhem.

De inzameling van giften in de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden voor het Minahassa-Comité, door onze afdeling op touw gezet, is thans gesloten.

Een netto bedrag van 929.50 gulden werd aan den Secretaris-Penningmeester van het Provinciaal Geldersch Minahassa Comité afgedragen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

NAAR INDIË.

De passage en reisbureaux Wm. H. Müller & Co., tevens Hoofdagenten van den „Norddeutscher Lloyd” te Bremen, vestigen de algemeene aandacht

RADIO BRAAT

TELEFUNKEN-SERVICE-STATION 5737

LAAN COPES VAN CATTENBURCH 88

DEN HAAG :: TELEFOON 17072

C. VERSLUYS Jr.
BOEKHANDEL OP ELK GEBIED

KANTOORARTIKELEN
LEESPORTEFEUILLE
MUZIEKHANDEL

HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR
INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR
REISLECTUUR

HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK
TELEFOON No. 18798

ZOMERPRIJZEN
LENS ANDEWIEL & DIJK
DEN HAAG
DE RIEMERSTRAAT 184
TEL. 33984

op de gezellige en billijke reisgelegenheid welke de schepen van den „Norddeutscher Lloyd” bieden voor de reis naar Ned. Oost-Indië.

Van de Redactie.

CONFERENTIES VAN DEN ZENDINGSTUDIE-RAAD TE LUNTEREN.

In aansluiting aan de reeds vroeger gepubliceerde programma's zij hier nog vermeld, dat de bekende Dr. H. Kraemer uit Indië zich bereid heeft verklaard op de derde en vierde conferentie een referaat te houden over: „De tegenwoordige stand van den Islam in onze Oost”, en dat Dr. C. L. van Doorn, secretaris van de N.C.S.V. voor Indië op de vierde conferentie hoopt te spreken over: „Een en ander over de Indische jeugd”.

In verband met deze aanvullingen, die thans eerst gepubliceerd konden worden, is de aanmeldingstermijn voor de derde (12—17 Augustus) en vierde conferentie (19—24 Augustus) verlengd van 25 Juli tot 1 Augustus.

Voor de eerste en tweede conferentie, die reeds geheel vol zijn, is de aanmeldingstermijn gesloten.

Voor verdere inlichtingen wende men zich tot het Bureau van den Zendingstudie-Raad te Zeist.

DE RADIOTELEFOONDIENT MET INDIE.

Uitbreiding van het aantal spreekcellen in Indië.

Het Persbureau van het Hoofdbestuur der Posten en Telegrafie brengt het volgende onder uwe aandacht:

Te Buitenzorg, Cheribon en Malang zijn spreekcellen ingericht van waaruit en waarmede men met ingang van 1 Augustus a.s. eveneens telefoongesprekken kan voeren.

Op gesprekken met Buitenzorg en Cheribon is het tarief van de 1e zone, op die met Malang dat van de 3e zone van toepassing.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

Ir. V. L. A. Licklaen Arriëns, Ingenieur bij het Veiligheidstoezicht; Cornelis Houtmanstraat 48, 's-Gravenhage.

Ir. A. M. Verschoor, Ingenieur 3e kl. bij den Waterstaat en 's Lands B. O. W., Nassaulaan 8, Oegstgeest.

Ir. H. van der Veen, Ingenieur 3e kl. bij den P.T.T.-dienst, Nieuwe Bussummerweg 244, Huizen (N.-H.).

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

H. A. J. Waijers, Leeraar aan de H.B.S. te Bandoeng, Stadhouderslaan 72, Utrecht.

N. F. Dijkema, Inspecteur van Financiën, Kwartellaan 12, 's-Gravenhage.

Chr. Koek, Hoofdcornmissie bij het Dep. van Marine, Suezkade 97, 's-Gravenhage.

H. H. de Cock, Resident van Klaten, Statenlaan 57, 's-Gravenhage.

G. H. Hover, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O., Postrestante, Venlo.

F. B. Sanders, Inspecteur van het Inl. Onderw. in het 7e ressort, Vermeerstraat 13, Nijmegen.

A. P. Vooren, Dir. Kon. Willem III School te Weltevreden, Obrechtstraat 484, 's-Gravenhage.

I. P. Lengkong, Commies 1e kl. bij de P.T.T., Copernicuslaan 175, 's-Gravenhage.

Ch. A. Blaset, Commies op het gew. kant. te Palembang, Van Swietenstraat 113, 's-Gravenhage.

A. D. Broekhuysen, Dir. der Openb. Muloschool te Jogjakarta, Laan van Meerdervoort 753, 's-Gravenhage.

C. J. Mélis, Commissaris van Politie der 1e kl., Boergoenscheweg 143, Rotterdam.

E. J. Schutte, Hoofd van de Ambachtsschool voor Inlanders te Jogjakarta, Beverstraat 61, Utrecht.

A. J. Langendijk, Onderwijzer bij de Opl.sch. v. Inl. ambt. te Makassar, St. Agathastraat 1a, Rotterdam.

A. van Doorn, Hoofdopzichter van de Landsgebouwen, Kwartellaan 9, 's-Gravenhage.

W. A. Schuddeboom, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O., Wilhelminasingel 34, Nijmegen.

H. Nijk, Officier van Gezondheid 2e kl., Boekenrodestraat 1, Haarlem.

E. Baretta, 1e Luitenant der Artillerie, Senoystraat 47, 's-Gravenhage.

J. D. Thie, Onderluitenant der Infanterie, 1e J. v. d. Heijdenstraat 107 (II), Amsterdam.

W. C. de Haas, Officier van Gezondheid 1e kl., Valkenboschlaan 196, 's-Gravenhage.

R. A. J. Webb, Ambt. 2e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrecht en Accijnzen, Galileistraat 26, 's-Gravenhage.

J. H. Statius Muller, Controleur 1e kl. bij het B. B., Azaleastraat 31, 's-Gravenhage.

M. Jeanty, Kantoorhoofd bij de S.S. en Tr., p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN:

P. H. J. de Jong, Onderluitenant der Infanterie, Binnenweg, Twello.

T. L. van Hasselt, Luitenant-Kolonel der Infanterie, Spreeuwenlaan 1, 's-Gravenhage.

C. Oosters, Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs, Willemstad (N.-Br.).

Mutatiestaat van 24 tot 31 Juli.

Nieuwe Leden

Geïntroduceerd door:

- G. Becht, Industriël, Bergen op Zoom, Korte Meerstraat 8. f 5
- Ed. Soetisma, Amsterdam, Van Gentstraat 3. f 5.
- F. J. Waal, Amsterdam, Breedeweg 15, p.a. A. L. Müller. f 5.
- W. H. Kelderman, Enschede, Emmastraat 72. f 5
- M. A. Staal, Den Haag, Frankenslag 63. f 5.
- A. H. Willemse, Den Haag, Koningskade 15. f 5.
- S. L. van Wijnbergen Fuld, Tandarts, Den Haag, Prinsestraat 55. f 5
- P. Hoedemaker, Den Haag, Stadhouderslaan 72. f 5.

- Mr. Dr. P. A. F. Blom te Bergen op Zoom, Secretaris Afd. Amsterdam.
- Eigen aanmelding.
- den heer F. van Peski te Den Haag.
- den heer J. E. Romswinkel te Den Haag.
- den heer Th. D. Struick te Den Haag.

Adresveranderingen

- J. F. Matuli, Indisch Arts, Amsterdam, van: Baarsjesweg 178, naar: Van Speykstraat 36huis.
- J. F. Morren, Amsterdam, van: Dufaystr. 7huis, naar: Beethovenstraat 71b.
- G. Mulder, Officier v. Gez. 1ste kl., van: Amsterdam, Bronckhorststr. 42huis, naar: Bandoeng, p.a. D. v. O., 11e Afd.
- Ir. F. A. W. Meyneken, Ingenieur B.O.W., van: Rotterdam, Diergaardesingel 87b, naar: Weltevreden, p. a. Dep. B.O.W.
- A. J. Wenting, Gezaghebber B.B., van: Halfweg, Eikenlaan 12, naar: Weltevreden Dep. B.B.
- R. Bussink, Hoofd H.-I. school, van: Zutphen, Turfstr. 3, naar: Soerabaja, Victoriahotel.
- L. Pronk, Adm. Ambt. B.B., van: Den Haag, Fahrenheitstr. 322, naar: Weltevreden, p.a. Dep. B.B.
- J. J. van Helsing, Resident, van: Den Haag, Amberboomstr. 28, naar: Pekalongan.
- H. Huisman, Oud Hoofdingenieur S.S., van: Zierikzee naar: Den Haag, Meezenlaan 56. f 5.
- J. P. Kocken, Den Haag, Buurtweg, van: 51 naar: 177.
- T. Polée, Arnhem, van: Spijkersr. 217, naar: van der Molenallée 23, Doorweerth.

- E. A. Zeilinga, Referendaris Alg. ecretarie, van: Den Haag, Bazarstr. 50, naar: Buitenzorg.
- Prof. Dr. E. Moresco, van: Den Haag, 1ste van den Boschstraat 6, naar: Geneve, Hotel Mon Repos, Rue de Lausanne.
- Mevr. de wed. J. A. Bosman-Rumling (vroeger p. a. mej. L. Bosmans), Den Haag, van: Ieplaan 107, naar: Pijnboomstraat 33.
- Mevr. de wed. H. W. van Dalfsen-L'Ecluse, Den Haag, van: Willem de Zwijgerlaan 31, naar: Flatgebouw, Kanaalweg 3.
- Mr. F. D. E. van Ossenbruggen, Den Haag, van: Stadhoudersplein 19, naar: Statenlaan 100.
- S. Hetteema, Rijswijk (Z.-H.), Geestbrugweg, van: 65, naar: 18.
- J. H. Statius Muller, Controleur B.B. 1ste klasse, van: Taroetoeng, naar: Den Haag, Azaleastraat 31. f 5.
- E. H. Simon, Algemeen Ontvanger 1ste klasse, van: Magelang, naar: Medan.
- Mejuffrouw E. M. A. Baumann, Arnhem, van: Kastanjeaan 33, naar: Maria-Stichting „den Raaphorst”, Velperweg 69

GOOSEN & SWAGERMAN
UITSLUITEND
LAAN v. MEERDERVOORT 100-100 a - Tel. 37867
DEN HAAG - OPGERICHT 1895 - DEN HAAG
PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

D. VAN DER BEND
Stalhouderij
Zwarteweg 3. Tel. 11263
's-GRAVENHAGE
VERHUREN VAN
MAANDEQUIPAGES
TOERRIJTUIGEN EN
1ste kl. TROUWRIJTUIGEN

**VERVERIJ - STOOMERIJ
OPPERSERIJ
„HASOP”
DEN HAAG**
DENNEWEG 33-35 - TEL. 17144

C. J. L. VERMEULEN'S
ONVERANDERLIJKE
VERROOTINGEN
TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG
DOOR GEHEEL INDIE BEKEND

JAC. KOETSIER
Magazijnen van Koloniale
:- Waren, Comestibles :-
Delicatessen en Fijne
Vleeschwaren, Chocolaterie
FAHRENHEITSTRAAT 772
Telefoon 34326-34327
MEEZENLAAN 61 - Tel. 36908
Postgiro 23051
Dagelijks opnemen en bezorgen aan huis vóór 12 uur
Aanbevolen door vele Indische Familles